

PRZEWODNIK Z ĆWICZENIAMI

PRZEWODNIK

MATRYCA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU DLA INSTYTUCJI EDUKACJI DOROSŁYCH

Przewodnik stworzony dla instytucji edukacji dorosłych, które chcą włączyć zrównoważony rozwój do swoich codziennych praktyk i długoterminowych strategii.

Co-funded by
the European Union

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są poglądami i opiniami wyłącznie autora(-ów) i nie odzwierciedlają poglądów Unii Europejskiej i Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie mogą być pociągnięte do odpowiedzialności za treści wyrażone w tym podręczniku.

PODZIĘKOWANIA

Wersja 1, wrzesień 2024 r.

Opracowanie i redakcja: Lone Havemose i August Nilsson – Glokala Folkhögskolan

Współpracownicy: Partnerzy projektu SMALEI – dziękujemy Andrei, Annie, Charlotte, Erdemowi, Jone, Leire, Marinie, Sinie, Tinie i innym zaangażowanym osobom!

Projekt: Charlotte Ede – EARLALL

Ilustracje: Ilustracje akwarelowe wykorzystane w przewodniku zostały wygenerowane przy pomocy DALL-E.

Wydawca: Europejskie Stowarzyszenie Regionów i Władz Lokalnych na rzecz Kształcenia Ustawicznego (EARLALL) i Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Edukacji Dorosłych (EAEA)

Jak cytować tę publikację: Havemose, L. & Nilsson, A. (red.). (2024). Przewodnik – Korzystanie z matrycy zrównoważonego rozwoju dla instytucji edukacji dorosłych. Wersja 1. EARLALL & EAEA.

Niniejsza praca jest licencjonowana na zasadach licencji Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

POWITANIE!

Niniejszy zeszyt ćwiczeń został stworzony jako przewodnik, który pomoże Tobie i Twojej organizacji zintegrować zrównoważony rozwój z codziennymi praktykami i długoterminowymi strategiami. Ma on na celu wsparcie korzystania z **Matrycy Zrównoważonego Rozwoju dla Instytucji Edukacji i Uczenia się Dorosłych** oraz towarzyszącej jej samooceny.

Publikacja zawiera zbiór aktywności i scenariuszy, które pomogą Ci zaplanować i ułatwić proces ukierunkowany na zielony rozwój Twojej organizacji. Mamy nadzieję, że ułatwi Ci wspólne głębokie zanurzenie się w obecnych praktykach Twojej organizacji, odkrycie obszarów do poprawy i zainspiruje do innowacyjnego podejścia. Ponadto Matryca SMALEI i ten podręcznik mają za zadanie zachęcić Cię do angażowania i aktywowania osób, z którymi współpracujesz, osób uczących się i ogółu społeczeństwa. Wciągnij ich na pokład dla zrównoważonego rozwoju – ponieważ Ty jako edukator_ka dorosłych, masz moc, aby zmobilizować świat wokół Ciebie!

Dobrej zabawy!

– Zespół projektu SMALEI

„Zrównoważona przyszłość zależy od kultury wyłaniającej się z zaangażowanego i świadomego społeczeństwa, oddanego idei zielonego, bezpiecznego i gospodarczo prosperującego społeczeństwa, co można osiągnąć jedynie poprzez głęboki i refleksyjny proces uczenia się, który jest realizowany we wszystkich dziedzinach edukacji i uczenia się przez całe życie”.

Opis projektu SMALEI

SPIS TREŚCI

Przedmowa i powitanie	2
Spis treści	3
Wprowadzenie do Matrycy Zrównoważonego Rozwoju	3
Przewodnik: pięć etapów	6
Notatki dla osoby prowadzącej	7
Etap 1) Rozpoczęcie: budowanie wspólnego zrozumienia	11
Etap 2) Ocena za pomocą Matrycy Zrównoważonego Rozwoju: obecna rzeczywistość	14
Etap 3) Rozwijanie pomysłów i planowanie działań	17
Etap 4) Testowanie w praktyce lub prototypowanie	20
Etap 5) Zbieranie wyników i patrzenie w przyszłość	21
Katalog ćwiczeń	24
Bibliografia i dalsza lektura	32

WPROWADZENIE DO MATRYCY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SMALEI

Matryca Zrównoważonego Rozwoju SMALEI dla instytucji Edukacji Dorosłych (ED) stanowi trzon projektu SMALEI. Matryca składa się z obszarów, podobszarów i aspektów, które mogą być częścią procesu rozwijania zrównoważonego rozwoju środowiskowego organizacji i systemów edukacji dorosłych. Matryca jest ściśle powiązana z narzędziami i praktycznymi instrumentami, które można wykorzystać do oceny istniejących warunków zrównoważonego rozwoju w instytucjach edukacji dorosłych, w celu wsparcia planowania działań mających na celu uczynienie ED bardziej zrównoważonym oraz w celu formułowania i komunikowania zaleceń politycznych. Ponadto dobre praktyki z całej Europy dostarczają praktycznych pomysłów na to, jak wdrażać zrównoważony rozwój w ramach podejścia obejmującego całą instytucję w sektorze edukacji.

Matryca obejmuje pięć obszarów:

- Zrównoważony rozwój instytucji
- Zielone umiejętności trenerów i pracowników
- Zaangażowanie osób uczących się
- Świadomość i zaangażowanie ludzi
- Partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju

Obszary są podzielone na odpowiednie pod-obszary z opisami. Pod-obszary są ostatecznie podzielone na aspekty, które zawierają słowo kluczowe i opis oraz są opatrzone dobrą praktyką.

Na kolejnych stronach znajdziesz informacje o Matrycy oraz opis sposobu korzystania z podobszarów, aspektów i dodatkowych elementów.

Macierz zrównoważonego rozwoju SMALEI dla instytucji ALE to głęboki wybór obszarów, podobszarów i aspektów, które mogą być częścią procesu zrównoważonego rozwoju ekologicznego organizacji i systemów edukacji dorosłych.

Macierz, jej podobszary i aspekty, a także opisy, są dostępne w wersjach drukowanych oraz w interaktywnych formatach online. Sprawdź macierz w różnych formach na stronie www.smalei.eu!

SMALEI MATRIX – MATERIAŁY I NARZĘDZIA ONLINE

Matryca, jej podobszary i aspekty, a także opisy są dostępne w wersjach drukowanych i interaktywnych formatach online. Sprawdź Matrycę w różnych formach na www.smalei.eu!

WERSJE DO DRUKU

PLAKAT – OBRAZ MATRYCY

Plakat z graficznym przedstawieniem Matrycy do pobrania i wydrukowania jest dostępny w formatach A3, A2 i A1 na smalei.eu/matrix. Plakat zawiera pięć obszarów Matrycy, ich opisy i opisy podobszarów.

PLAKATY – OBSZARY MATRYCY

Dla każdego obszaru SMALEI dostępne są plakaty w różnych rozmiarach. Plakaty obejmują podobszary i ich opisy, aspekty z opisami i praktyczne przykłady w formie krótkich najlepszych praktyk. Wszystkie plakaty mogą być wykorzystane do „spacerowania po galerii” podczas warsztatów SMALEI. Plakaty mogą być również wydrukowane i dostarczone uczestnikom.

PREZENTACJA PPT NA TEMAT MATRYCY SMALEI

Prezentację na temat Matrycy SMALEI w formacie PPT można pobrać i wydrukować.

INTERAKTYWNE WERSJE ONLINE

OBRAZ MATRYCY ONLINE

Przegląd online na stronie smalei.eu/matrix obejmuje obszary z opisami na odwrocie. Klikając opisy obszarów, przechodzisz do podobszarów, w tym opisów, aspektów i najlepszych praktyk.

OBSZARY MATRYCY ONLINE

Pięć obszarów wyświetla podobszary i aspekty z krótkimi opisami. Niektóre aspekty zawierają symbol „+”. Klikając plus, znajdziesz najlepsze praktyki w formie opisów i zdjęć. Dla niektórych najlepszych praktyk dostępne są krótkie filmy.

TEST SAMOOCENY SMALEI

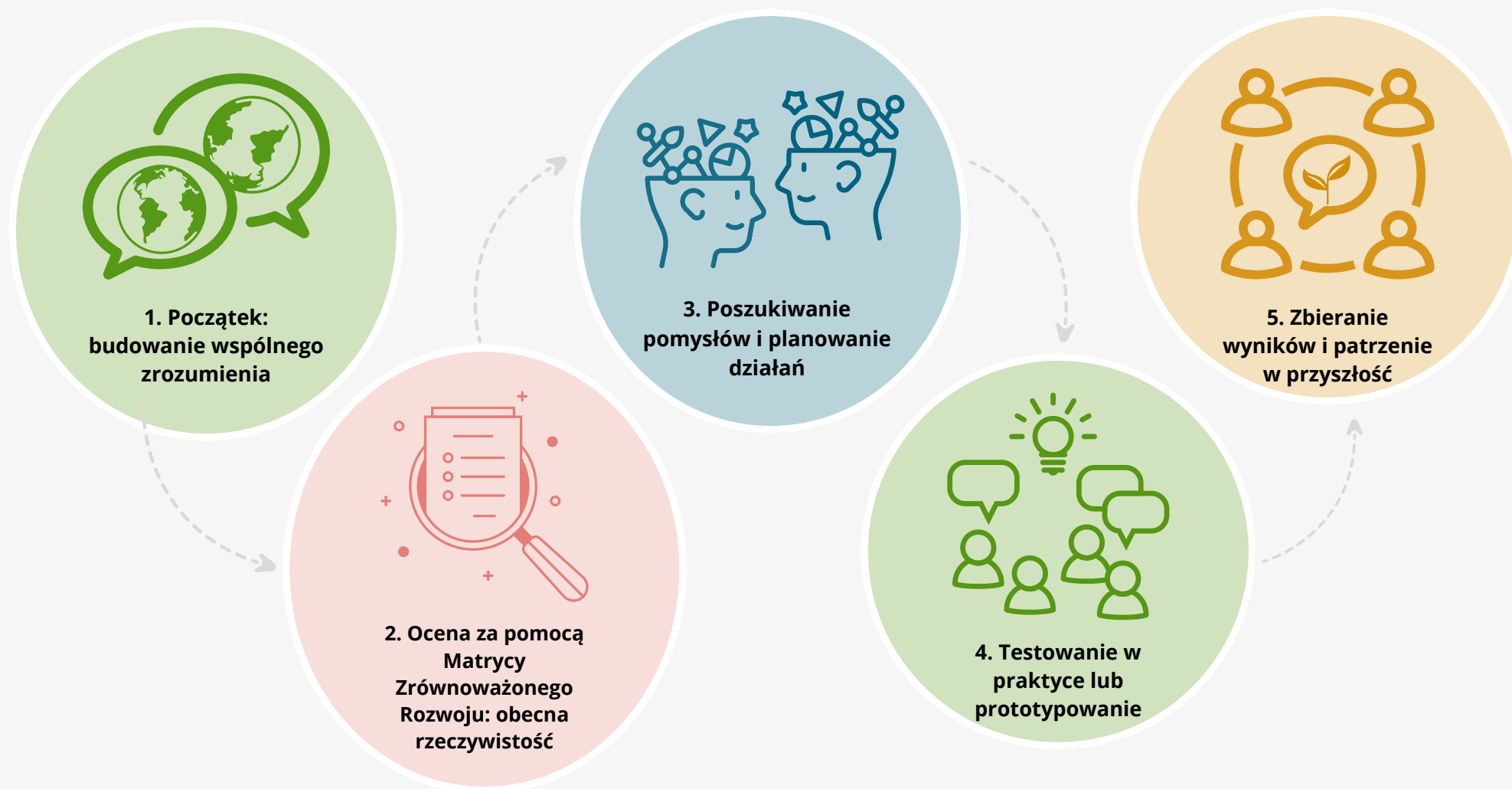
Internetowe wersje pięciu obszarów Matrycy zawierają też quiz samooceny SMALEI oparty na podobszarach i aspektach SMALEI. Instytucje edukacji dorosłych i ich pracownicy mogą wypełnić quiz. Odpowiedzi pokazują stan zrównoważonego rozwoju w instytucjach. Wyniki ankiety mogą być wykorzystane jako podstawa do ustalania priorytetów i planowania przyszłych strategii i działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

PRZEWODNIK PO PROCESIE: PIĘĆ ETAPÓW

Poniższy przewodnik został zaprojektowany, aby wspierać rozwój praktyk zrównoważonego rozwoju w instytucjach kształcenia dorosłych. Składa się z pięciu głównych etapów, które można stosować sekwencyjnie.

Dla każdego etapu znajdziesz zestaw ćwiczeń i scenariuszy, które możesz wykorzystać podczas planowania i ułatwiania kreatywnego i wspólnego procesu z udziałem współpracowników z organizacji.

Jesteś ekspertem w swojej organizacji! Podczas planowania i ułatwiania procesu zgodnie z sugestiami w tym przewodniku, dostosuj sugerowane ćwiczenia do potrzeb organizacji, z którą współpracujesz. Możesz również używać innych działań i narzędzi niż te sugerowane w przewodniku.

UŁATWIANIE PROCESÓW

Jeśli to możliwe, wskazane jest, aby w organizacji była więcej niż jedna osoba zaangażowana w proces planowania i ułatwiania pracy. Najlepiej, aby grupa składająca się z 2-4 współpracowników utworzyła zespół do planowania i koordynowania procesu.

Zainspiruj się

Lista lektur dla osób moderujących – starannie wyselekcjonowana kolekcja artykułów, podcastów, filmów i książek, które pomogą ci lepiej prowadzić spotkania i szkolenia. Autorstwa Fantastic Studios.

MOŻLIWE SYNERGIE

Planując samoocenę i rozwijając pomysły na poprawę zrównoważoności organizacji, należy wziąć pod uwagę możliwe synergie z istniejącymi projektami i planami organizacji. Samoocenę należy postrzegać jako ciągłą poprawę zrównoważoności instytucji, a nie jako zakłócający i odizolowany proces poza codzienną pracą.

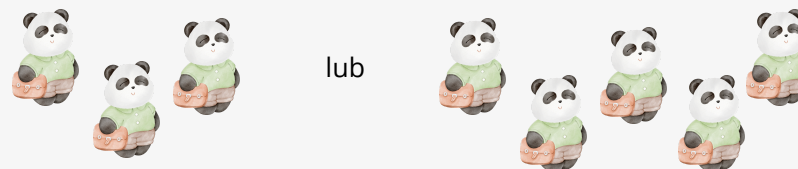

Polecajka

Potrzebujesz zbudować wsparcie i zaangażowanie, aby poprawić zrównoważony rozwój swojej organizacji? Zapoznaj się z przydatnymi poradami i działaniami dotyczącymi budowania zaangażowania w przewodniku DVV SustainabALE (strony 44-47).

UCZESTNICY – WIELKOŚĆ GRUPY

Zajęcia warsztatowe przedstawione w pięciu etapach zostały wybrane z myślą o grupach liczących od 10 do 40 uczestników, ale można je z łatwością dostosować do pracy w mniejszych lub większych grupach.

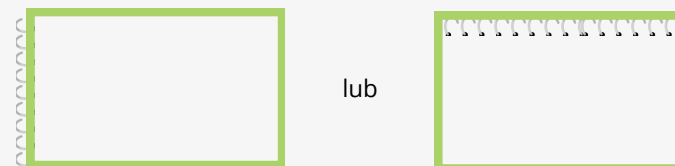

RAMY CZASOWE

Sugerowane etapy procesu mogą być wykonywane nieprzerwanie przez kilka dni lub rozłożone na dłuższy okres, w zależności od tego, co jest odpowiednie dla organizacji. Czwarty etap, testowanie lub prototypowanie nowych pomysłów, to szczególny czas, który należy zaprojektować adekwatnie do potrzeb.

Na kolejnych stronach znajdziesz **3 proponowane procesy** (krótki-sredni-rozszerzony) z przybliżonym harmonogramem dla każdej aktywności. Możesz użyć jednego z nich jako punktu wyjścia lub stworzyć własny proces (plan), używając ćwiczeń według własnego pomysłu.

DRUKOWANIE I KORZYSTANIE Z PRZEWODNIKA

Niniejsza publikacja jest zaprojektowana do użytku i wydruku w orientacji poziomej.

PRZEGLĄD PROCESU: WERSJA KRÓTKA (JEDEN – DWA DNI)

Etap	Kroki i aktywności	Czas
 <p>1. Rozpoczęcie: budowanie wspólnego zrozumienia</p>	<p>Krok 1.1 Wprowadzenie do pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> Powitanie i ogólne wprowadzenie Runda na „check-in” 	20 minut
	<p>Krok 1.2 Tworzenie wspólnego gruntu</p> <ul style="list-style-type: none"> Granice planetarne – poznaj ramy 	40 minut
	<p>Krok 1.3 Wizualizacja zrównoważonej przyszłości</p> <ul style="list-style-type: none"> Ćwiczenie: wizja zrównoważonej przyszłości 	30 minut
 <p>2. Ocena za pomocą Matrycy Zrównoważonego Rozwoju: obecna rzeczywistość</p>	<p>Krok 2.1 Przedstaw Matrycę Zrównoważonego Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie do Matrycy i samooceny 	15 minut
	<p>Krok 2.2 Oceń stan obecny</p> <ul style="list-style-type: none"> Ocenianie grupowe lub indywidualne 	40 minut
	<p>Krok 2.3 Podkreśl i świętuj to, co już robisz</p>	20-40 minut
	<p>Krok 2.4 Określ aspekty, nad którymi należy popracować</p> <ul style="list-style-type: none"> Określ aspekty wymagające dalszej poprawy 	40 minut

Etap	Kroki i aktywności	Czas
 <p>3. Poszukiwanie pomysłów i planowanie działań</p>	<p>Krok 3.1 Burza mózgów – poszukiwanie pomysłów</p> <ul style="list-style-type: none"> Burza mózgów – szybka sesja grupowa 	20 minut
	<p>Krok 3.3 Od pomysłów do działań</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentacja pomysłów Wybór pomysłów do pracy i przygotowanie do prototypowania 	40 minut
	<p>Krok 3.4 Podsumowanie</p>	20 minut
 <p>4. Testowanie w praktyce lub prototypowanie</p>	<p>4.1 Sesja prototypowania</p>	60 minut
 <p>5. Zbieranie wyników i patrzeć w przyszłość</p>	<p>5.1 Wprowadzenie – retrospekcja</p> <ul style="list-style-type: none"> Retrospekcja procesu (etapów 1-4) Prezentacja prototypów 	30 minut
	<p>5.2 Ocena spojrzenie w przyszłość</p> <ul style="list-style-type: none"> Grupowa refleksja nad prototypami Dzielenie się najważniejszymi informacjami i określanie, co można zintegrować z codzienną pracą 	40 minut
	<p>5.4 Podsumowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> Zamknięcie rundą refleksji 	40 minut

PRZEGLĄD PROCESU: WERSJA ŚREDNIA (1 MIESIĄC – KILKA MIESIĘCY)

Etap	Kroki i aktywności	Czas
 <p>1. Rozpoczęcie: budowanie wspólnego zrozumienia</p>	<p>Krok 1.1 Wprowadzenie do pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> Powitanie i ogólne wprowadzenie Wewnętrzny i Zewnętrzny Krąg Zrównoważonego Rozwoju 	50 minut
	<p>Krok 1.2 Tworzenie wspólnego gruntu</p> <ul style="list-style-type: none"> Granice planetarne – poznaj ramy Otwarta rozmowa na temat obaw 	90 minut
	<p>Krok 1.3 Wizualizacja zrównoważonej przyszłości</p> <ul style="list-style-type: none"> Eksplokacja niezrównoważonych systemów przekonań Mapowanie relacji pokrewieństwa 	120 minut
 <p>2. Ocena za pomocą Matrycy Zrównoważonego Rozwoju: obecna rzeczywistość</p>	<p>Krok 2.1 Przedstaw Matrycę Zrównoważonego Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> Spacer po galerii Matrycy 	30 minut
	<p>Krok 2.2 Oceń stan obecny</p> <ul style="list-style-type: none"> Ocenianie grupowe lub indywidualne 	40-80 minut
	<p>Krok 2.3 Podkreśl i świętuj to, co już robisz</p>	20-40 minut
	<p>Krok 2.4 Określ aspekty, nad którymi należy popracować</p> <ul style="list-style-type: none"> Określ aspekty wymagające dalszej poprawy 	40 minut

Etap	Kroki i aktywności	Czas
 <p>3. Poszukiwanie pomysłów i planowanie działań</p>	<p>Krok 3.1 Burza mózgów – rozwijanie pomysłów</p> <ul style="list-style-type: none"> Burza mózgów metodą „każdy z każdym” 	45 minut
	<p>Krok 3.2 Ustalenie priorytetów wśród pomysłów</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustalenie priorytetów poprzez grupowanie pomysłów 	15 minut
	<p>Krok 3.3 Od pomysłów do działań</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentacja pomysłów Plan testowania lub prototypowania: Plansza Działania SMALEI 	75 minut
	<p>Krok 3.4 Podsumowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentacja planów 	20 minut
 <p>4. Testowanie w praktyce lub prototypowanie</p>	<p>Krok 4.1 Testowanie i prototypowanie – postępuj zgodnie ze swoim planem</p> <ul style="list-style-type: none"> Testuj nowe praktyki w ramach codziennej pracy lub organizuj sesje prototypowania, aby szybko modelować pomysły Spotkanie w połowie drogi z przekąskami i refleksją 	1-3 miesiący
 <p>5. Zbieranie wyników i patrzenie w przyszłość</p>	<p>Krok 5.1 Wprowadzenie – retrospekcja i spotkanie towarzyskie</p> <ul style="list-style-type: none"> Retrospekcja procesu (faza 1-4) Ćwiczenie towarzyskie 	40 minut
	<p>Krok 5.2 Oceń i zaplanuj przyszłość</p> <ul style="list-style-type: none"> Refleksja grupowa Udostępnianie najważniejszych wydarzeń 	60 minut
	<p>Krok 5.3 Zaplanuj kolejne kroki</p> <ul style="list-style-type: none"> Plan integracji nowych praktyk i kolejne kroki 	60 minut
	<p>Krok 5.4 Podsumowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> Pocztówka do siebie Zamknięcie rundy refleksji 	40-60 minut

PRZEGLĄD PROCESU: WERSJA ROZSZERZONA (4 - 6 MIESIĘCY)

Faza	Kroki i czynności	Czas
 <p>1. Rozpoczęcie: budowanie wspólnego zrozumienia</p>	<p>Krok 1.1 Wprowadzenie do pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> Powitanie i ogólne wprowadzenie Spacer słuchający na świeżym powietrzu 	50 minut
	<p>Krok 1.2 Tworzenie wspólnego gruntu</p> <ul style="list-style-type: none"> Granice planetarne – poznaj ramy Otwarta rozmowa na temat obaw 	120 minut
	<p>Krok 1.3 Wizualizacja zrównoważonej przyszłości</p> <ul style="list-style-type: none"> Eksploatacja niezrównoważonych systemów przekonań Ćwiczenie: wizualizacja zrównoważonej przyszłości Mapowanie relacji pokrewieństwa 	150 minut
 <p>2. Ocena za pomocą Matrycy Zrównoważonego Rozwoju: obecna rzeczywistość</p>	<p>Krok 2.1 Przedstaw Matrycę Zrównoważonego Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> Spacer po galerii Matrycy Gra „Matryca SMALEI” 	75 minut
	<p>Krok 2.2 Oceń stan obecny</p> <ul style="list-style-type: none"> Ocenianie grupowe lub indywidualne 	40-80 minut
	<p>Krok 2.3 Podkreśl i świętuj to, co już robisz</p>	20-40 minut
	<p>Krok 2.4 Określ aspekty, nad którymi należy popracować</p> <ul style="list-style-type: none"> Określ aspekty wymagające dalszej poprawy 	40 minut

Faza	Kroki i czynności	Czas
 <p>3. Poszukiwanie pomysłów i planowanie działań</p>	<p>Krok 3.1 Burza mózgów – rozwijanie pomysłów</p> <ul style="list-style-type: none"> Burza mózgów metodą „każdy z każdym” 	45 minut
	<p>Krok 3.2 Ustal priorytety wśród pomysłów</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustalaj priorytety poprzez grupowanie pomysłów 	15 minut
	<p>Krok 3.3 Od pomysłów do działań</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentacja pomysłów Zintegrowanie Podejmowanie Decyzji i Plansza Działania SMALEI. 	60-90 minut
	<p>Krok 3.4 Podsumowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentacja planów 	20 minut
 <p>4. Testowanie w praktyce lub prototypowanie</p>	<p>Krok 4.1 Testowanie i prototypowanie – postępuj zgodnie ze swoim planem</p> <ul style="list-style-type: none"> Testuj nowe praktyki w ramach codziennej pracy lub organizuj sesje prototypowania, aby szybko modelować pomysły Spotkanie w połowie drogi z przekąskami i refleksją 	3-5 miesięcy
 <p>5. Zbieranie wyników i patrzenie w przyszłość</p>	<p>Krok 5.1 Wprowadzenie – retrospekcja i spotkanie towarzyskie</p> <ul style="list-style-type: none"> Retrospekcja procesu (faza 1-4) Ćwiczenie towarzyskie 	40 minut
	<p>Krok 5.2 Oceń i zaplanuj przyszłość</p> <ul style="list-style-type: none"> Grupowa refleksja i dzielenie się najważniejszymi momentami Zrównoważony ALE 2035 – opowiadanie historii 	120 minut
	<p>Krok 5.3 Zaplanuj kolejne kroki</p> <ul style="list-style-type: none"> Plan integracji nowych praktyk i kolejne kroki 	60 minut
	<p>Krok 5.4 Podsumowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> Pocztówka do siebie Zamknięcie rundy refleksji 	40-60 minut

FAZA 1 ROZPOCZĘCIE BUDOWANIE WSPÓLNEGO ZROZUMIENIA

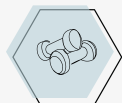
CEL: PRZEDSTAWIENIE PRACY, STWORZENIE WSPÓLNEGO GRUNTU I WYOBRAŻENIE SOBIE ZRÓWNOWAŻONEJ PRZYSZŁOŚCI

Pierwsza faza ma na celu stworzenie wspólnego punktu wyjścia dla uczestników procesu (trenerów, kadry zarządzającej i innych pracowników i członków organizacji) oraz zbudowanie zaangażowania. Może obejmować stworzenie wspólnego zrozumienia kluczowych wyzwań dla zrównoważonego rozwoju, przed którymi stoi dzisiaj ludzkość, ale działania i ćwiczenia sugerowane w tej fazie mają również na celu inspirowanie, motywowanie i umożliwianie ludziom wyobrażania sobie zrównoważonej przyszłości. Poświęcanie czasu na dzielenie się i słuchanie siebie nawzajem dodatkowo pogłębia również zaufanie i relacje w grupie, wzmacniając poczucie celu i wspólnoty.

KROK 1.1 WPROWADZENIE DO PRACY

Na początku przywitaj wszystkich i opowiedz o pracy, która Was czeka. Wyjaśnij, jaki jest jej cel i dlaczego się tym zajmujecie właśnie teraz. Opowiedz, jak się ona odnosi do celów strategicznych organizacji, jej misji i wizji. Następnie zaprosz osoby uczestniczące do dzielenia się swoimi przemyśleniami, doświadczeniami i uczuciami na temat zrównoważonego rozwoju oraz oczekiwaniami co do pracy, która Was czeka. W tym celu możesz skorzystać z następujących działań.

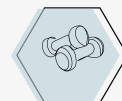

Proponowana aktywność: check-in

Ćwiczenie „check-in” to sposób na sprawdzenie, w jakim momencie jest grupa i zbudowanie poczucia wspólnoty poprzez zaproszenie wszystkich członków do odpowiadania na pytania. Pytania mogą się różnić w zależności od kontekstu i mogą być bezpośrednio związane z omawianym tematem lub dotyczyć czegoś zupełnie innego. Niektóre osoby mogą być zbyt nieśmiałe, by odpowiadać na pytania bezpośrednio przed całą grupą, dlatego w większych grupach dobrym pomysłem jest umożliwienie mówienia w parach w ramach pierwszego kroku.

- 🕒 Czas trwania: w zależności od wielkości grupy, 10-20 minut
- 👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

Proponowana aktywność: spacer słuchający na świeżym powietrzu

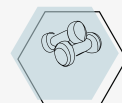
Ćwiczenie ma na celu pobudzenie wyobraźni i głębokiej refleksji nad wizją zrównoważonego świata i społeczeństwa, przy jednoczesnym ćwiczeniu umiejętności aktywnego słuchania. Poprzez wyeliminowanie natychmiastowej informacji zwrotnej pochodzącej z wyrazu twarzy lub głosu rozmówcy, uczestnicy doświadczają formy komunikacji, która stymuluje myślenie i wyobraźnię.

- 🕒 Czas trwania: 30 minut
- 👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

KROK 1.2 TWORZENIE WSPÓLNEGO GRUNTU

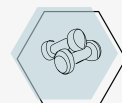
Chociaż wielu jest boleśnie świadomych licznych kryzysów, z którymi mierzy się ludzkość, stworzenie wspólnego gruntu w obecnych wyzwaniach zrównoważonego rozwoju jest niezbędnym punktem wyjścia dla procesów transformacyjnych. Korzystając z aktualnych ustaleń naukowych, a także zasobów, takich jak obrazy i filmy, grupa może zbudować uwspólnione zrozumienie problemu. Pamiętaj, aby zostawić uczestnikom przestrzeń do wyrażania ich osobistych obaw. Obecne kryzysy zagrażają życiu i ważne jest, aby zapewnić uczestnikom przestrzeń do dzielenia się swoimi uczuciami na ich temat.

Proponowana aktywność: granice planetarne - poznaj ramy

Skorzystaj z ram granic planetarnych, które zapewniają wizualny i szczegółowy przegląd dziewięciu granic planety Ziemi, jako punktu wyjścia do oceny rzeczywistości pod kątem wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem.

- 🕒 Czas trwania: 40-90 minut
- 👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

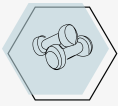

Proponowana aktywność: Wewnętrzny i Zewnętrzny Krąg Zrównoważonego Rozwoju

W tym ćwiczeniu uczestnicy omawiają zrównoważony rozwój w swoim osobistym kontekście, dzieląc się doświadczeniami w parach naprzemiennie, aby uzyskać różne perspektywy. Następnie grupa wspólnie zastanawia się nad kluczowymi spostrzeżeniami.

- 🕒 Czas trwania: 45 minut
- 👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

Proponowana aktywność: zdania otwarte na temat troski

Otwarte wyrażanie myśli i uczuć na temat stanu świata może być zarówno trudne, jak i dodające siły. Ćwiczenie może wydawać się szczególnie trudne w danym momencie, jednak wielu znajduje w nim wartość. Adaptacja z *Aktywna nadzieja [...]* (Macy & Johnstone, 2023).

🕒 Czas trwania: 15 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

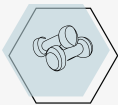
Zainspiruj się

Obejrzyj, zastanów się i przedyskutuj! Obejrzyj dokument *Świat na granicy* (2021, dostępny na Netflixie), w którym przedstawiono naukowe odkrycie dziewięciu granic planetarnych. Alternatywnie, dokument *Home* (2009, dostępny na YouTube), który pokazuje, jak wszystkie problemy Ziemi są ze sobą powiązane.

KROK 1.3 WIZUALIZACJA ZRÓWNOWAŻONEJ PRZYSZŁOŚCI

Jakiej przyszłości pragniemy – dla siebie, naszej organizacji i naszego świata? Wspólne ugruntowanie w perspektywach dotyczących tego, jak żyć i działać, może służyć jako źródło inspiracji i nadziei, pracy nad rozwojem naszej organizacji.

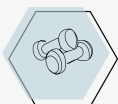
Proponowana aktywność: Badanie Niezrównoważonych Systemów Przekonań

To ćwiczenie może być naturalną kontynuacją po przedstawieniu granic planetarnych lub innych materiałów na temat obecnego stanu planety i kondycji naszych społeczeństw. Zaczynając od cytatów, uczestnicy otwarcie zastanawiają się i dyskutują na temat źródeł obecnego systemu ekonomicznego i panujących obecnie przekonań.

🕒 Czas trwania: 60 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

Proponowana aktywność: wizualizacja zrównoważonej przyszłości

To ćwiczenie daje uczestnikom możliwość wyobrażenia sobie świata wykraczającego poza naszą obecną rzeczywistość. Celem jest pozwolenie wyobraźni płynąć i spojrzeć poza nasz obecny system i sposób (styl) życia. Adaptacja z *Att drömma stort* (Lundahl & Fries, 2023).

🕒 Czas trwania: 20-30 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

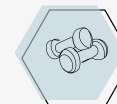
EKSPLORACJA ZRÓWNOWAŻONEJ PRZYSZŁOŚCI – TRZY PERSPEKTYWY

Opierając się na poprzednim ćwiczeniu i refleksjach dotyczących aktualnych wierzeń i przekonań oraz na osobistej wizji zrównoważonej przyszłości, naturalnym kolejnym krokiem jest poszukiwanie zrównoważonych podejść. Zaprezentowanie alternatywnych wizji dla przyszłości ludzkości może przywołać nadzieję i zaangażowanie w proces zmian w organizacji. Proponujemy tutaj trzy różne podejścia: (1) eksplorowanie podejścia relacyjnego, (2) modele zrównoważonej gospodarki oraz (3) Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ i Cele Rozwoju Wewnętrznego.

1) Podejście relacyjne

Relacyjność opiera się na rozumieniu świata i całego obecnego w nim życia jako sieci relacji, które są wewnętrznie połączone na wielu poziomach. To zrozumienie pojawia się w różnych dyscyplinach naukowych, takich jak neuronauka, biologia, ekologia, myślenie systemowe i fizyka kwantowa, jest także zakorzenione w wielu rdzennych kulturach. Oznacza to, że zmiana systemu wymaga nowego (lub właśnie starożytnego) sposobu odnoszenia się do siebie samych, do siebie nawzajem i do Ziemi. Zmiana naszych wyobrażeń o sobie i rozumienia naszej roli jako istot ludzkich na planecie pogłębi proces transformacji, tak zewnętrznej, jak i wewnętrznej.

Więcej inspiracji na temat podejścia relacyjnego można znaleźć w książce Elizabeth A. Lange „Transformative Sustainability Education: Reimagining Our Future” (2023).

Proponowana aktywność: Mapowanie Relacji Pokrewieństwa

W perspektywie relacyjnej ludzie są powiązani ze środowiskiem w sposób, którego współczesne życie nie potrafi rozpoznać. W tym ćwiczeniu uczestnicy są zaproszeni do narysowania mapy swoich relacji ze światem zewnętrznym. Adaptacja z Elizabeth A. Lange.

🕒 Czas trwania: 50 minut

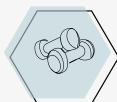
👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

„Jesteśmy naszymi relacjami. Rodzimy się w pewnych relacjach rodzinnych, społecznych, przodków, historycznych, biotycznych i kulturowych. Żadna osoba nie jest samowystarczalna, ale raczej jest osadzona relacyjnie od pierwszego oddechu. To jest nasza matryca życia. Nawet zanim rozwinie się język lub odrębne poczucie dziecięcego ja, nasze relacje stanowią o tym, kim jesteśmy”.

Elizabeth A. Lange

2) Modele gospodarki zrównoważonej

W obliczu narastających zmian klimatycznych i wyczerpywania zasobów istnieje pilna potrzeba przemyślenia tradycyjnych modeli ekonomicznych skoncentrowanych na konsumpcji i wzroście. Nowe modele, takie jak gospodarka o obiegu zamkniętym, ekonomia obwarzanka i degrowth, podważają stare założenia, proponując zrównoważone metody zarządzania zasobami i integrując działania gospodarcze z ochroną środowiska. Te innowacyjne modele mają na celu przekształcenie wzorców produkcji i konsumpcji i zapewnienie przetrwania ludzkości. Poprzez demokratyzację dyskusji ekonomicznych podejścia te inspirują zbiorowe działania na rzecz zrównoważonej i sprawiedliwej przyszłości, ściśle zgodnej z ideałami ekologicznymi i demokratycznymi.

Proponowana aktywność: obejrzyj dokument *Outgrow the System* lub nagrań sesję z konferencji *Beyond Growth*

Zorganizuj pokaz filmu *Outgrow the System* (58 min, 2023) o przejściu na zrównoważony system gospodarczy, a następnie przeprowadź dyskusję. Możesz też obejrzeć nagrań sesję z konferencji *Beyond Growth* w Brukseli (2023), w której udział wzięli m.in. Ursula Von der Leyen (przewodnicząca Komisji Europejskiej) i Kate Raworth (autorka książki *Ekonomia obwarzanka*).

🕒 Czas trwania: 60 min + dyskusja uzupełniająca

📌 Linki: [Outgrow the System](#), konferencja [Beyond Growth](#) z nagraniami

„Wyobraźnia jest ważniejsza od wiedzy. Wiedza jest ograniczona. Wyobraźnia oplata świat”.

Albert Einstein

Polecajka

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu i mając na celu dążenie do tego, aby stać się kontynentem odpornym na zmiany klimatu, w 2021 r. UE przyjęła strategię adaptacji do zmian klimatu. Dowiedz się, co to oznacza w praktyce, korzystając z kursu SDG Academy: [Od zobowiązań do działań: transformacyjne podejścia do adaptacji do zmian klimatu w Europie](#)

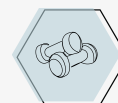
3) Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ i Cele Rozwoju Wewnętrznego

W 2015 r. wszystkie państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych poparły Agendę na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, wprowadzając 17 globalnych celów dążących do osiągnięcia pokoju, dobrobytu, ochrony środowiska i odporności na zmiany klimatu. Te Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) podkreślają współzależność zrównoważenia środowiskowego, społecznego i gospodarczego, przewidując zrównoważoną i sprawiedliwą przyszłość dla wszystkich.

📌 Poznaj cele: <https://sdgs.un.org/goals>

Cele Rozwoju Wewnętrznego są uzupełnieniem SDGs ONZ. Podzielony na umiejętności bycia, myślenia, nawiązywania relacji, współpracy i działania, „Podręcznik Celów Rozwoju Wewnętrznego” oferuje ćwiczenia wspierające rozwój umiejętności potrzebnych na poziomie wewnętrznym i relacyjnym.

📌 Poznaj „Podręcznik Celów Rozwoju Wewnętrznego”: <https://idg.tools/>

Proponowana aktywność: aktywizm wyobraźni i medytacja symbiozy

Z *Podręcznika Celów Rozwoju Wewnętrznego*: „Aktywizm wyobraźni to nowy rodzaj aktywizmu, który łączy ćwiczenia wyobraźni z wezwaniem do działania w społeczności, aby urzeczywistnić lepszy świat, który sobie wyobrażamy. Może pomóc osobie poczuć połączenie z Ziemią i naturą, odkryć wizję przyszłego świata i zainspirować nadzieję, która napędza aktywizm”. Osoba moderująca może łatwo przekształcić tę medytację z *Podręcznika Rozwoju Wewnętrznego* w aktywność grupową, czytając instrukcje na głos grupie.

🕒 Czas trwania: 10 minut

📌 Instrukcja i link: [Aktywizm wyobraźni i medytacja symbiozy](#)

FAZA 2 OCENA ZA POMOCĄ MATRYCY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU: OBECNA RZECZYWISTOŚĆ

CEL: WYKORZYSTANIE MATRYCY I FORMULARZA SAMOOCENY DO ANALIZY AKTUALNEGO STANU INSTYTUCJI I ZIDENTYFIKOWANIA OBSZARÓW ROZWOJU

Matryca Zrównoważonego Rozwoju (dla instytucji edukacji dorosłych) i towarzyszący jej formularz samooceny są dostępne na stronie <https://smalei.eu/matrix/>. Możesz przeglądać wersję cyfrową na stronie internetowej lub pobrać jako plik PDF. Zarówno cała Matryca, jak i poszczególne jej obszary są dostępne w formacie przyjaznym dla drukarki.

Matryca i formularz samooceny obejmują pięć głównych obszarów, które pomogą ci zastanowić się nad obecnym stanem i praktykami organizacji, a także wskażą możliwe obszary do poprawy. Zamiast podawać konkretny przepis do naśladowania, zachęca cię do znalezienia odpowiednich obszarów rozwoju dla twojej organizacji i samodzielnego poszukiwania rozwiązań. Dłuższe wprowadzenie znajdziesz we wcześniejszej sekcji „Wprowadzenie do Matrycy Zrównoważonego Rozwoju”.

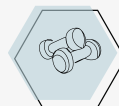
KROK 2.1 PRZEDSTAW MATRYCĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I FORMULARZ SAMOOCENY

Rozpocznij od krótkiego przedstawienia Matrycy Zrównoważonego Rozwoju i jej pięciu obszarów. Podkreśl, że Matryca ma być punktem wyjścia do refleksji i że nie wszystkie omówione aspekty mogą być istotne dla wszystkich organizacji. Wyjaśnij kolejne kroki i ramy czasowe.

Polecajka

Prezentację PowerPoint, która może posłużyć do wprowadzenia Matrycy Zrównoważonego Rozwoju, można znaleźć na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

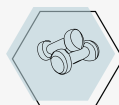
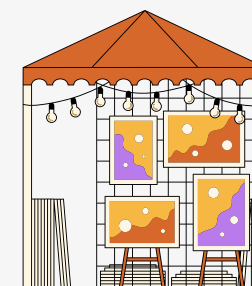

Proponowana aktywność: spacer po galerii Matrycy Zrównoważonego Rozwoju

Spacer po galerii można wykorzystać do zapoznania się z Matrycą i wybrania jednego lub większej liczby obszarów, którym chcecie się przyjrzeć uważniej.

🕒 Czas trwania: 30 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

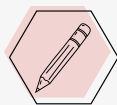

Proponowana aktywność: gra „Matryca SMALEI”

Grę „Matryca SMALEI” można wykorzystać do dalszego poznawania Matrycy i odkrywania najlepszych praktyk związanych z jej obszarami. Uczestnicy tworzą grupy składające się maksymalnie z pięciu osób i poruszają się po planszy, dokonując po drodze odkryć.

🕒 Czas trwania: 45 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

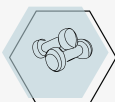
Notatki dla osoby prowadzącej

Pytania do rozważenia przed rozpoczęciem: Czy będziesz pracować nad wszystkimi pięcioma obszarami Matrycy, czy skupisz się na tych najbardziej istotnych dla organizacji? Czy uzyskasz dostęp do Matrycy samooceny cyfrowo, czy będziesz pracować na papierze? Przygotuj się zgodnie ze swoim wyborem.

KROK 2.2 OCENIĆ STAN OBECNY – OBSZARY WSZYSTKIE LUB WYBRANE

Cyfrowe i drukowane wersje formularza samooceny dla każdego z pięciu obszarów Matrycy są dostępne na stronie smalei.eu/matrix. Oto dwa sugerowane sposoby przeprowadzenia samooceny, z których oba mogą odbywać się na miejscu lub online.

Proponowana aktywność: ocena w grupach

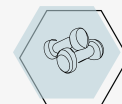
🕒 Czas trwania: 40 minut

🖨️ Materiały: wydrukowane formularze samooceny lub link do wersji cyfrowej.

👉 Instrukcja: Podzielcie się na grupy po 2-6 osób, każda grupa pracuje z jednym z pięciu obszarów Matrycy. Wypełnijcie formularz samooceny dla wybranego obszaru w parach, zastanawiając się nad bieżącą pracą organizacji.

Gdy wszyscy w grupie będą gotowi, porównajcie, jak oceniacie bieżącą pracę, biorąc pod uwagę różne aspekty. Zastanówcie się wspólnie, jeśli czas na to pozwoli:

- Aspekty ocenione wysoko – co należałoby jeszcze rozwinąć i udoskonalić?
- Aspekty ocenione średnio lub nisko – nad czym warto byłoby popracować?

Proponowana aktywność: ocena indywidualna i dyskusja

🕒 Czas trwania: około 30 minut na indywidualną ocenę każdego obszaru i 30 minut na wspólną dyskusję.

🖨️ Materiały: wydrukowane formularze samooceny lub link do wersji cyfrowej.

👉 Instrukcja: zapewnij przestrzeń i czas na indywidualną ocenę jednego lub więcej z pięciu obszarów matrycy.

Spotkajcie się razem na miejscu lub online i porównajcie, jak oceniacie bieżącą pracę, biorąc pod uwagę różne aspekty. Znajdźcie czas na pytania wyjaśniające. Zastanówcie się razem, jeśli czas na to pozwoli:

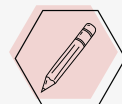
- Aspekty ocenione wysoko – co należałoby jeszcze rozwinąć i udoskonalić?
- Aspekty ocenione średnio lub nisko – nad czym warto byłoby popracować?

KROK 2.3 PODKRĘŚL I ŚWIĘTUJ TO, CO JUŻ ROBISZ

Spotkajcie się wszyscy razem i poświęćcie trochę czasu na omówienie aspektów, w których organizacja dobrze już sobie radzi i gdzie czyni postępy!

Zjedzcie wspólnie posiłek i porozmawiajcie o pozytywnych aspektach.

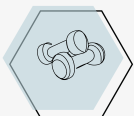
Notatki dla osoby prowadzącej

Rozważ spędzenie czasu na świeżym powietrzu, najlepiej w pięknym otoczeniu, jednocześnie świętując dobre praktyki, które organizacja już stosuje.

KROK 2.4: OKREŚL ASPEKTY, NAD KTÓRYMI NALEŻY POPRACOWAĆ

Jako moderator_ka wprowadź kolejny krok polegający na wyborze aspektów istotnych dla dalszych udoskonaleń.

Proponowana aktywność: określenie aspektów wymagających poprawy

Czas trwania: 40 minut

Materiały: Wydrukuj karty aspektów należących do wybranego obszaru(-ów) lub połącz się z szablonem Miro z aspektami jako kartami. Oba zasoby są dostępne na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

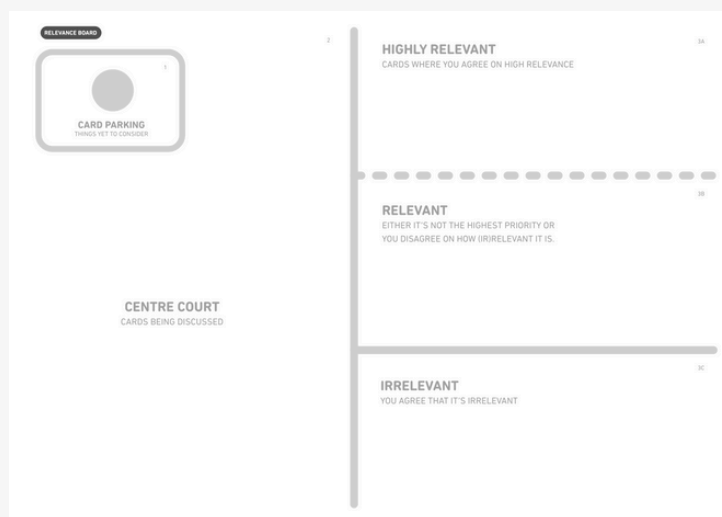
Instrukcja: podzielcie się na te same grupy, które powstały w poprzednich krokach, lub utwórzcie nowe, składające się z 2-6 osób, przy czym każda grupa powinna koncentrować się na innym obszarze.

Skorzystaj z wydrukowanych kart lub internetowego szablonu Miro, aby obejrzeć aspekty wybranego obszaru.

Przyjrzyjcie się wspólnie aspektom wybranego podobszaru na raz i posortujcie je według trzech kategorii:

- bardzo istotne (zgadzasz się, że byłoby to bardzo istotne i przydatne)
- istotne (albo nie najwyższy priorytet, albo mieszane poglądy na temat istotności)
- nieistotne (brak potrzeby poprawy lub nieistotny dla organizacji)

Spotkajcie się ponownie wszyscy razem. Poproś każdą grupę o przedstawienie aspektów uznanych za wysoce istotne jako punkt wyjścia do rozwijania pomysłów w następnym kroku. Zapisz lub udokumentuj zidentyfikowane aspekty.

Polecajka

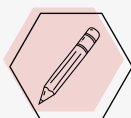
Do określenia, które aspekty należy potraktować priorytetowo, można wykorzystać planszę gry „Relevance Game” z Method Kit.

FAZA 3 ROZWIJANIE POMYSŁÓW I PLANOWANIE DZIAŁAŃ

CEL: OPRACOWYWANIE POMYSŁÓW NA NOWE LUB ULEPSZONE SPOSOBY PRACY ORAZ PLANOWANIE TESTÓW I PROTOTYPÓW

Poniższe ćwiczenia mają na celu wspomóc generowanie pomysłów i szybkie przejście do fazy planowania testowania lub tworzenia prototypów nowych działań lub koncepcji.

Notatki dla osoby prowadzącej

Pytania do rozważenia przed rozpoczęciem: Czy będziesz pracować cyfrowo czy na papierze? Przygotuj się zgodnie ze swoim wyborem.

KROK 3.1 BURZA MÓZGÓW – OPRACOWYWANIE POMYSŁÓW NA NOWE LUB ULEPSZONE SPOSOBY PRACY

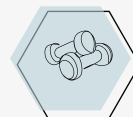
Przedstaw kolejne kroki i ramy czasowe. Przywołaj aspekty zidentyfikowane wcześniej jako bardzo istotne.

W zależności od liczby uczestników podziel ich na grupy, daj każdej wybrane aspekty, użyj metody burzy mózgów do poszukiwania rozwiązań – możesz wybrać jedną z poniższych sugestii.

Zainspiruj się

Szukasz inspiracji i pomysłów na to, co lub jak ulepszyć w swojej organizacji? Na stronie projektu SMALEI możesz uzyskać dostęp do obiecujących praktyk zrównoważonego rozwoju z organizacji zajmujących się edukacją dorosłych.

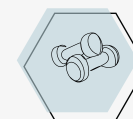
Proponowana aktywność: burza mózgów – krótka sesja grupowa

🕒 Czas trwania: 20 minut

📎 Zasoby: wybrane aspekty, karteczki samoprzylepne i długopisy + opcjonalnie tablica i markery.

👉 Instrukcja: rozłóż wybrane aspekty na wydrukowanych kartach lub karteczkach samoprzylepnych albo przyklej je na tablicy.

- Poproś uczestników, aby przez około 10 minut zapisywali indywidualnie lub podczas dyskusji pomysły na rozwiązania związane z tymi aspektami.
- Jeżeli czas na to pozwoli: daj grupom 5–10 minut na przejrzanie swoich pomysłów i, w razie potrzeby, ich doprecyzowanie lub rozwinięcie.

Proponowana aktywność: burza mózgów metodą „każdy z każdym”

Burza mózgów metodą „każdy z każdym” to technika twórcza, która pozwala grupie wspólnie rozwijać pomysły. To podejście ma tę zaletę, że każdy staje się naprawdę zaangażowany w proces generowania pomysłów.

🕒 Czas trwania: 45 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

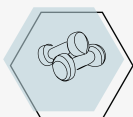
Polecajka

Brainstorming with Eureka to ćwiczenie z Transition Makers Toolbox, zachęcające do kreatywności. Ułożone jest jako warsztat grupowy z użyciem kart Eureka. Transition Makers Toolbox zawiera również szereg innych aktywności edukacyjnych, które warto sprawdzić!

KROK 3.2 USTAL PRIORYTETY MIĘDZY POMYSŁÓW

Poproś każdą grupę z poprzedniej burzy mózgów o posortowanie swoich pomysłów.

Pytania do rozważenia dla grup: Co jest najważniejsze dla mnie, dla nas jako organizacji i dla świata? Co jest wykonalne? Nad którymi z pomysłów chcę pracować?

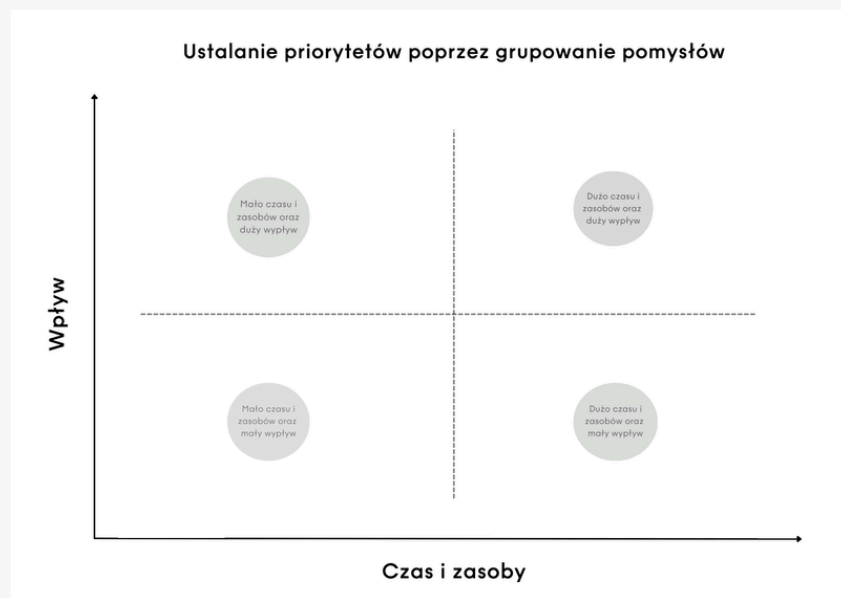

Proponowana aktywność: ustalanie priorytetów poprzez grupowanie pomysłów

🕒 Czas trwania: 15 minut

🖋️ Materiały: siatka czterech kwadrantów z dwoma wymiarami, wpływu oraz czasu i zasobów – dostępna w formacie PDF lub jako szablon Miro na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

👉 Instrukcja: przyjrzyjcie się poszczególnym pomysłom i ustalcie, gdzie je umieścić w siatce. Daj grupom kilka minut na zastanowienie się, które pomysły najbardziej ich ekscytują.

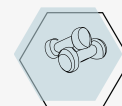

Siatka czterech kwadrantów dostępna na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

KROK 3.3 OD POMYSŁÓW DO DZIAŁAŃ – BEZPOŚREDNIE ŚRODKI I PLANY DZIAŁAŃ

Prezentacja pomysłów

- Zbierzcie się wszyscy razem. Poproś każdą grupę o przedstawienie swoich pomysłów, zarezerwuj czas na pytania i wyjaśnienia.
- Jako moderator_ka rozważ, które z przedstawionych pomysłów wymagają mniejszych nakładów, które można by wykonać bezpośrednio w codziennej pracy lub przypisać komuś do jego obecnej roli. Przedstaw propozycje i poproś grupę o konstruktywną krytykę. Udokumentuj, co zostało uzgodnione.
- Następnie, dla pomysłów wymagających rozwinięcia i szerszej współpracy, stwórzcie grupy skupione wokół tych idei.
- Podzielcie się na kolejne grupy, aby dalej rozwijać pomysły i tworzyć plany, testować ulepszone metody pracy lub wypróbować nowe działania — korzystając z jednego z poniższych lub innego wybranego przez siebie działania.

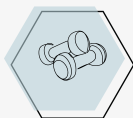
Proponowana aktywność: zintegrowane podejmowanie decyzji

🕒 Czas trwania: 45 minut

🖋️ Zasoby: Flipchart/handout z pytaniami, Plansza Działania SMALEI w formacie A3 lub ekran/laptop do robienia notatek i wypełniania planu działania. Plansza Działania jest dostępna w formacie PDF lub Miro na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

👉 Instrukcja: Aktywność może być wykorzystana do dalszego rozwijania pomysłów, które pojawiły się podczas burzy mózgów i które zostały wybrane jako priorytetowe. Celem jest krytyczna refleksja nad sugerowanymi rozwiązaniami oraz ich uszczegółowienie. Grupy (4–6 osobowe) omawiają po jednym z priorytetowych pomysłów w następujący sposób:

1. Opis proponowanego rozwiązania.
2. Runda z pytaniami wyjaśniającymi.
3. Runda reakcji formułowanych w formie opinii.
4. Adaptacja proponowanego rozwiązania.
5. Runda weta – na wypadek, gdyby istniały (nadal) istotne zastrzeżenia.
6. Plan wdrożenia – np. z pomocą Planszy Działania SMALEI.

Proponowana aktywność: Plansza Działania SMALEI

🕒 Czas trwania: 45 minut

🖋️ Materiały: Plansza Działania SMALEI w formacie A3 lub ekran/laptop umożliwiający uzupełnienie Planszy cyfrowo. Plansza Działania SMALEI jest dostępne w formacie PDF lub Miro na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

👉 Instrukcja: utwórz plan wdrożenia rozwiązania, idąc po kolei przez poszczególne sekcje Planszy.

Notatki dla osoby prowadzącej

- Ramy czasowe: weź pod uwagę ramy czasowe dotyczące testowania i prototypowania, weź pod uwagę wykonalność w kontekście codziennej pracy, dostępnego czasu i dostępnych zasobów.
- O prototypowaniu: niektóre pomysły i działania mogą nadać się do wdrożenia bezpośrednio i szybko w ramach codziennej pracy, inne natomiast warto najpierw poddać prototypowaniu (szybkemu modelowaniu, zbieraniu opinii i dalszemu rozwijaniu koncepcji).

PLANSZA DZIAŁANIA SMALEI

Zaprojektowana przez:

Data:

CO

Co chcesz przetestować/zaprojektować/prototypować, jaki jest pomysł? Jakiego działania podejmiesz?

DLACZEGO

Dlaczego to jest potrzebne? Jaki ma potencjał?

KTO

Kto będzie zaangażowany? Kto będzie odpowiedzialny?

ZASOBY

Jakich zasobów potrzeba?

KONTYNUACJA

Kiedy podsumujesz? Jakiego będą dalsze działania?

KIEDY

Jakie są ramy czasowe, kiedy planujesz to zrobić?

WPLYW

Jakie są czynniki sukcesu? Jak ocenisz wpływ?

Plansza Działania SMALEI dostępna jest na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

„Prototyp to szkic/zarys tego, jak może wyglądać ostateczny projekt lub inicjatywa; może przejść przez kilka iteracji/poprawek/zmian, w oparciu o opinie interesariuszy”.

u-school, prototypowanie

Polecajka

Rekomendowane alternatywne ćwiczenie ułatwiające planowanie: [Strzała. Warsztat dotyczący planowania](#) z Hyper Island Toolbox.

KROK 3.4 PODSUMOWANIE

- Zbierz wszystkich i poproś każdą grupę o podzielenie się planami. Daj czas na pytania i szybką informację zwrotną.
- Podsumuj i określ kolejne kroki.
- Jeżeli czas na to pozwoli, poproś każdą osobę o podzielenie się krótką refleksją na temat burzy mózgów i planowanych działań.

FAZA 4 TESTOWANIE W PRAKTYCE LUB PROTOTYPOWANIE

CEL: WDRAŻANIE POMYSŁÓW W ŻYCIE

Poniższe narzędzia mają za zadanie wesprzeć testowanie i prototypowanie nowych rozwiązań. W tej fazie moderator zapewnienia przegląd działań i planów uzgodnionych w poprzednim kroku oraz wspiera rozwijanie pomysłów.

Czas trwania tej fazy może wahać się od jednego dnia szybkiego prototypowania do kilku miesięcy testowania nowych rozwiązań w codziennej pracy, zależnie od tego, co jest odpowiednie w kontekście sytuacyjnym organizacji.

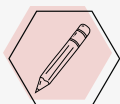
KROK 4.1 TESTUJ I PROJEKTUJ, POSTĘPUJ ZGODNIE Z PLANEM

Korzystając z planów opracowanych w poprzedniej fazie, wypróbuj nowe rozwiązania i praktyki w codziennym życiu organizacji lub zorganizuj sesję prototypowania, aby szybko stworzyć model postępowania.

Spotkanie śródkresowe i informacja zwrotna

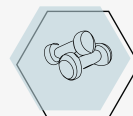
Jeśli tworzysz nowe sposoby pracy w perspektywie dłuższego okresu czasu, przydatne może być stworzenie okazji do wspólnej przerwy kawowej i rozmowy o tym, jak przebiegają zmiany. Jeśli różne zespoły pracują równolegle nad różnymi pomysłami, dobrym pomysłem może być dzielenie się w grupach przekrojowych.

Pytania do refleksji: *Jak nam idzie? Co już się wydarzyło? Jakie są reakcje i relacje? Jakie są obawy? Jakie są potrzeby? Czego potrzeba by pójść naprzód?*

Notatki dla osoby prowadzącej

Inspiruj przy okazji: równolegle z testowaniem i tworzeniem prototypów, rozważ zaproszenie gościa na gościnny wykład, wspólne czytanie, obejrzenie filmu, wizytę studyjną lub zrobienie czegoś innego, co wzbudzi entuzjazm!

Proponowana aktywność: nowa wersja World Café

🕒 Czas trwania: 45-60 minut

🧰 Zasoby: klocki LEGO, papier, kolorowe pisaki, przedmioty i materiały (np. liście, patyki, kamienie znalezione na spacerze)

👉 Instrukcja: W ramach tej aktywności podziel uczestników/uczących się na trzy grupy o podobnej wielkości. Grupy mogą zmieniać stanowiska pracy w trakcie aktywności, jednak zawsze najlepiej jest, aby jedna osoba została z tyłu w celu wyjaśnienia innym, co zostało zrobione na danym stanowisku.

Pierwsza grupa musi narysować zrównoważoną przestrzeń do nauki, jednak nie wolno im rozmawiać. Mogą używać dostarczonego papieru i kolorowych długopisów.

Druga grupa musi zbudować zrównoważoną społeczność edukacyjną, wykorzystując dostarczone drobne przedmioty i materiały od tkanin po zasoby naturalne.

Trzecia grupa musi zbudować zrównoważony budynek. Używają dostarczonych klocków LEGO.

Po zakończeniu zajęć poświęć 5 minut każdemu ze stołów na omówienie zadania i sprawdzenie, czy zaproponowane rozwiązania można wdrożyć.

Polecajka

Chcesz zgłębić temat prototypowania? Sprawdź [Build & Run Prototypes](#) z IDEOs Design Kit lub [Prototyping Tool](#) z u-school for Transformation.

FAZA 5

ZBIERANIE WYNIKÓW I PATRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ

CEL: DZIELENIE SIĘ I ZBIERANIE, PLANOWANIE KOLEJNYCH KROKÓW

Aby utrzymać zapał i energię do działania, warto przyglądać się efektom i procesom testowania na bieżąco. Na tym etapie proponujemy zapewnienie przestrzeni i czasu na dzielenie się obserwacjami z procesu implementacji, wnioskami i sugestiami na przyszłość.

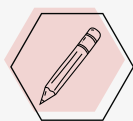

KROK 5.1 WPROWADZENIE – RETROSPEKCJA I SPOTKANIE

Po powitaniu i wprowadzeniu zacznij od przywołania retrospektywnie procesu oceny zrównoważonego rozwoju organizacji z pomocą Matrycy SMALEI i opowiedz o testowaniu nowych pomysłów i rozwiązań. Możesz to zrobić na przykład w formie osi czasu ze zdjęciami z różnych działań, które podjęliście.

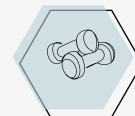

Przypomnij uczestnikom, w jaki sposób ta praca nad zrównoważonym rozwojem, łączy się z celami organizacji i nawiąż do wizji wyrażonych przez uczestników procesu na początku.

Polecajka

Pamiętaj, aby poświęcić czas na świętowanie i docenianie pracy i wysiłku! Zjedzcie wspólnie posiłek lub zróbcie razem coś przyjemnego.

Proponowana aktywność: ćwiczenie towarzyskie

🕒 Czas trwania: 20 minut

📌 Materiały: notatki z początkami zdań (niżej zamieszczono sugestie).

👉 Instrukcja: Rozdaj każdemu uczestnikowi początek zdania. Poproś, by ruszyli na spacer po sali. Spotykając kogoś, czytają tej osobie swoje pół zdania i uzupełniają je swoimi przemyśleniami. Następnie słuchają zdania swoich partnerów. Po zakończeniu wymiany wypowiedzi, zamieniają się początkami zdań i podchodzą do kolejnej osoby, aby powtórzyć ćwiczenie.

Oto kilka propozycji zdań:

- Najbardziej istotną częścią tego procesu było dla mnie...
- Dowiedziałem/Dowiedziałam się...
- Coś, co chcę zrobić, a czego jeszcze nie zrobiliśmy, to...
- Zrównoważony rozwój w naszej organizacji to...
- W przyszłości chcę kontynuować...
- Jedną rzeczą, którą chcę uczcić w naszej pracy jest...
- Jedną rzeczą, którą uważam, że zrobiliśmy wyjątkowo dobrze w tym procesie jest...

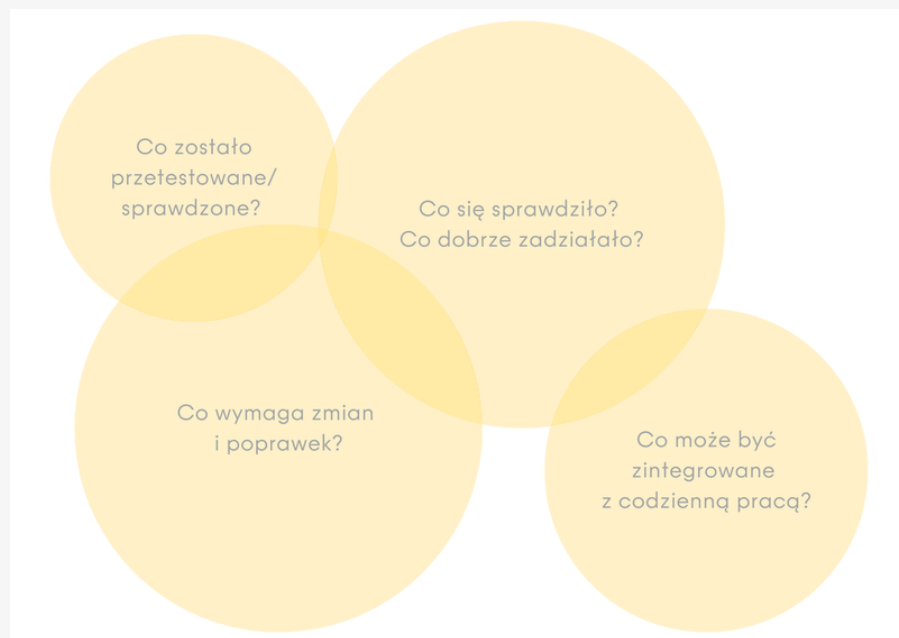

KROK 5.2 OCENI I ZAPLANUJ PRZYSZŁOŚĆ

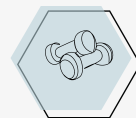
Podziel uczestników na małe grupy, aby omówić dobre praktyki i wyciągnięte wnioski oraz pomysły na dalszą poprawę. Jeśli poprzednia praca była wykonywana w podgrupach, proponujemy utrzymać ich skład na tym etapie.

Niech każda grupa zastanowi się nad pytaniami: *Co zostało przetestowane lub prototypowane? Jak było to doświadczenie? Jakie były efekty? Jak możemy zintegrować te praktyki z naszą codzienną pracą?*

Zbierzcie się ponownie i pozwólcie każdej grupie podzielić się najważniejszymi wnioskami z dyskusji. W odniesieniu do praktyk włączania nowych rozwiązań zastanówcie się, co i komu można przypisać w kontekście obecnie pełnionej roli. Wsugerujcie sugestie i poproście grupę o sprzeciw/krytykę, udokumentujcie, co zostało uzgodnione.

Arkusze grupowej refleksji dostępne są na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

Proponowana aktywność: zrównoważona ED 2035 – opowiadanie historii

Osoba prowadząca zachęca uczestników do zastanowienia się nad tym, jak będzie wyglądała zrównoważona edukacja dorosłych (ED) w roku 2035 i do opracowania historii na podstawie swojej wizji.

🕒 Czas trwania: 60 minut

👉 Pełna instrukcja: zobacz katalog ćwiczeń

KROK 5.3 ZAPLANUJ KOLEJNE KROKI

Na podstawie dyskusji w poprzednim kroku rozważ, które pomysły na dalsze udoskonalenie lub włączenie można przypisać którym zespołom w organizacji. Na przykład pomysły związane z obszarem *Zrównoważonego rozwoju instytucji* można delegować zespołowi zarządzającemu, podczas gdy *Zielone umiejętności trenerów i pracowników* można delegować zespołowi trenerów i/lub nauczycieli.

Daj zespołom czas na wdrożenie nowych, istotnych rozwiązań do codziennej pracy i zaplanowanie kolejnych kroków.

Proponowane aspekty do omówienia i uzgodnienia przez zespoły:

- Jak wdrażać nowe praktyki do codziennej pracy i jak podejmować działania w oparciu o nowe pomysły?
- Jak rozdzielić obowiązki pomiędzy członków zespołu?
- Jak zapewnić możliwość ciągłej oceny pracy na rzecz zrównoważonego rozwoju i planowania nowych działań?
- Jak umożliwić stałe budowanie potencjału i uczenie się w zmieniających się okolicznościach?
- Co jest potrzebne, aby w dłuższej perspektywie wspierać kulturę zaangażowania, inspiracji i współpracy?

Polecajka

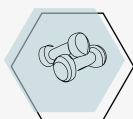
Aby nawiązać kontakty i wymienić się doświadczeniami, dołącz do [społeczności LinkedIn](#) poświęconej edukacji dorosłych Green Adult Learning!

KROK 5.4 PODSUMOWANIE

- Zbierzcie się ponownie i dajcie każdemu zespołowi/grupie czas na krótkie przedstawienie uzgodnionych dalszych kroków, zostawiając także miejsce na pytania i informację zwrotną.
- Propozycja: skorzystaj z ćwiczenia „Pocztówka do mnie” (opisanego poniżej), aby zachęcić uczestników do indywidualnej refleksji i rozważenia swojego zaangażowania.
- Zamykająca runda refleksji: poproś uczestników o podzielenie się krótką refleksją na temat swojej pracy i tego, co jest w tej chwili żywe w ich myślach.

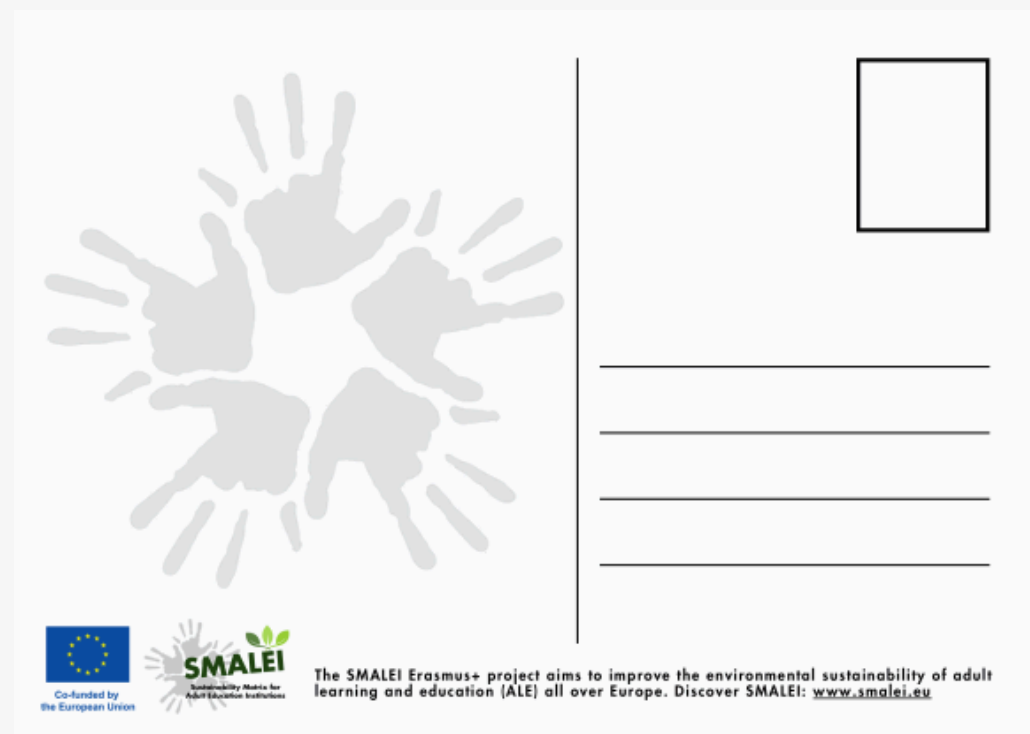
Proponowana aktywność: pocztówka do siebie

Czas trwania: 20-40 minut

Materiały: długopisy, wydrukowane pocztówki SMALEI (dostępne online)

Instrukcja: celem tej aktywności jest umożliwienie uczestnikom indywidualnej refleksji nad zaangażowaniem się w działania promujące zrównoważony rozwój na poziomie osobistym i/lub w pracy.

- Każdy uczestnik otrzymuje pocztówkę SMALEI.
- Uczestnicy proszeni są o zastanowienie się nad pytaniami *Jak mogę zastosować w praktyce to, czego się nauczyłem/nauczyłam?* i *Jakie mam konkretne projekty na rzecz bardziej zrównoważonej przyszłości?*
- Uczestnicy mają kilka minut na zastanowienie się nad tymi pytaniami i zapisanie odpowiedzi na pocztówce.
- Opcjonalnie – runda plenarna: każdy uczestnik dzieli się swoimi planami.
- Osoba prowadząca zbiera pocztówki i wyjaśnia, że zostaną one wysłane uczestnikom jako przypomnienie, np. 5 miesięcy po warsztacie.
- Pocztówki zostaną wysłane po 5 miesiącach lub w innym ustalonym terminie.

Pocztówka SMALEI dostępna na stronie smalei.eu/resources/workbook-library/

Notatki dla osoby prowadzącej

Warto rozważyć ponowne wykorzystanie samooceny Matrycy Zrównoważonego Rozwoju SMALEI jako narzędzia służącego dalszym udoskonaleniom, np. poprzez zintegrowanie oceny zrównoważonego rozwoju z bieżącym rozwojem strategicznym organizacji.

KATALOG AKTYWNOŚCI

Tytuł	Cel	Ramy czasowe	Strona
Check-in	Zaangażuj wszystkich i buduj poczucie wspólnoty	10-20 minut	24
Energizer: zrównoważona sałatka owocowa Charlotte	Twórz ruch i inspiruj pomysły na zrównoważony rozwój w miejscu pracy	10 minut	24
Wizualizacja zrównoważonej przyszłości	Wyobrażanie sobie świata wykraczającego poza naszą obecną rzeczywistość	20-30 minut	25
Eksploatacja nierównoważonych systemów przekonań	Zastanów się i omów przyczyny obecnego stanu planety	60 minut	25
Wewnętrzny i Zewnętrzny Krąg Zrównoważonego Rozwoju	Odkryj podobieństwa i różnice w postrzeganiu i rozumieniu zrównoważonego rozwoju	45 minut	27
Mapowanie relacji pokrewieństwa	Uczestnicy badają swoje relacje ze światem wokół nich	50 minut	27
Otwarte zdania na temat obaw	Wyrażaj myśli i uczucia dotyczące stanu świata	15 minut	28
Spacer słuchający na świeżym powietrzu	Pobudzaj wyobraźnię i myślenie, ćwicząc jednocześnie umiejętność aktywnego słuchania	30 minut	28
Granice planetarne – poznaj ramy	Weryfikacja rzeczywistości w kontekście globalnych wyzwań zrównoważonego rozwoju	40-90 minut	29
Burza mózgów metodą „każdy z każdym”	Wspólnie, jako grupa, rozwijajcie swoje pomysły	45 minut	30
Gra „Matryca SMALEI”	Poznaj Matrycę Zrównoważonego Rozwoju za pomocą gry planszowej	45 minut	30
Zrównoważona ED 2035 – opowiadanie historii	Bądź kreatywny i wizjonerski w kwestii przyszłej Zrównoważonej Edukacji Dorosłych	60 minut	31
Spacer po galerii Matrycy Zrównoważonego Rozwoju	Poznaj Matrycę Zrównoważonego Rozwoju	30 minut	31

ĆWICZENIE CHECK- IN

Ćwiczenie „check-in” to sposób na ocenę, na jakim etapie jest grupa i zbudowanie poczucia wspólnoty poprzez poproszenie wszystkich członków o udzielenie odpowiedzi na pytanie. Pytanie może się różnić w zależności od kontekstu i może być bezpośrednio związane z omawianym tematem lub dotyczyć czegoś zupełnie innego. Niektórzy mogą czuć się zbyt onieśmieleni, aby mówić bezpośrednio na forum grupy, dlatego w większych grupach dobrym pomysłem jest rozmowa najpierw w parach.

 Czas trwania: w zależności od wielkości grupy od 10 do 20 minut

Usiądźcie w kręgu, tak aby wszyscy widzieli się nawzajem. Zadaj proste pytanie. Niech uczestnicy, jeden po drugim, podają swoje imię (jeśli to konieczne) i odpowiadają na pytanie. W zależności od pytania i wielkości grupy, pomocne może być ustalenie limitu czasu.

Przykłady pytań:

- Co chcesz dziś odkryć?
- Co najlepszego mogłoby się dziś wydarzyć?
- Co dużego lub małego wydarzyło się u ciebie od czasu naszego ostatniego spotkania?
- Czy był moment w waszym życiu, kiedy poculiście się połączeni z naturą lub zainspirowani nią? Co się wydarzyło?
- Z której ze swoich umiejętności chcesz korzystać częściej?
- Jaką umiejętność dostrzegasz u kogoś innego, a której ta organizacja potrzebuje?
- Co widzisz za ekranem? (przy warsztacie cyfrowym)

ENERGIZER: ZRÓWNOWAŻONA SAŁATKA OWOCOWA CHARLOTTE

Nie, nie przyniesiemy zrównoważonych owoców na warsztaty i nie przygotowujemy razem pysznej sałatki – chociaż to też mogłoby być fajne zajęcie. Zamiast tego sałatka owocowa to aktywizująca gra, w którą można grać jako energizer, kiedykolwiek uczestnicy potrzebują odświeżyć swoje umysły i ciała.

 Czas trwania: 10 minut

 Materiały: krzesła

Grupa układa krąg z krzeseł – o jedno krzesło mniej niż uczestników biorący udział w grze. Uczestnicy siadają na krzesłach, osoba bez krzesła stoi w środku kręgu. Opowiada innym o zrównoważonej praktyce w codziennej pracy lub projekcie lub praktyce zrównoważonego rozwoju, którą chce zacząć realizować, np.: *Chciałabym zacząć dostarczać lokalne i zrównoważone jedzenie na wydarzenia.* Osoby, które podzielają praktykę pracy lub się z nią zgadzają, wstają, biegną przez krąg i próbują usiąść na innym krześle. Osoba ze środka również próbuje usiąść na krześle. Uczestnik, któremu nie udało się usiąść na krześle, teraz stoi w środku i opowiada o innej zrównoważonej praktyce lub pomysle itd.

WIZUALIZACJA ZRÓWNOWAŻONEJ PRZYSZŁOŚCI

To ćwiczenie daje uczestnikom możliwość wyobrażenia sobie świata wykraczającego poza naszą obecną rzeczywistość. Celem tego ćwiczenia jest pozwolenie wyobraźni płynąć i patrzeć poza nasz obecny system i sposób życia. Adaptacja z *Att drömma stort* autorstwa Karoliny Lundahl i Julii Fries (2023).

 Czas trwania: 20-30 minut

Zachęć uczestników do znalezienia wygodnego miejsca i zamknięcia oczu. Przeczytaj poniższy tekst (możesz go dostosować). Czytaj powoli i rób przerw, aby pozostałe osoby mogły wyobrazić sobie to, o czym czytasz.

„Wyobraź sobie, że wychodzisz z tego pokoju. Kiedy wychodzisz na zewnątrz, widzisz maszynę czasu. Jak wygląda? Z czego się składa? (pauza) Wchodzisz do niej, rozglądasz się. Jak to jest być w jej wnętrzu? (pauza) Naciskasz duży przycisk i... zaczynasz podróżować w czasie, ku przyszłości. Z każdym oddechem podróżujesz 10 lat do przodu. I tak aż do roku 2050.

Jesteś! Wychodzisz na zewnątrz i rozglądasz się dookoła. I kiedy patrzysz na społeczeństwo wokół siebie, zauważasz, że rzeczy rozwinęły się w najbardziej niezwykły sposób. Wszystko, na co kiedykolwiek miałaś/-eś nadzieję, stało się rzeczywistością: społeczeństwo oparte na sprawiedliwości, pokoju i długoterminowym zrównoważeniu. Jak to wygląda? (pauza) Co robią ludzie? (pauza) Jak się witają? (pauza) O czym rozmawiają? (pauza) Jaki czujesz zapach? (pauza) Jakie dźwięki słyszysz? (pauza) Jak oni żyją? (pauza) Co oni robią? (pauza)

Zaczynasz rozmawiać z ludźmi. Pytasz, co się stało. Dowiadujesz się, że już w połowie lat dwudziestych XX wieku na całym świecie wszystko ruszyło do przodu i po burzliwym czasie ludzkości udało się znaleźć lepszy sposób współistnienia. Od tego czasu zbudowano nowe struktury. Istnieje dobra współpraca w zakresie wykorzystania zasobów. Każdy żyje w poczuciu bezpieczeństwa i wie, że jego podstawowe potrzeby są zaspokajane bez wpływu jego stylu życia na przyszłe pokolenia lub inne formy życia na planecie. Ludzie starannie dbają o naturę i wzajemnie wspierają swoją kreatywność. Ludzie mają pracę, którą postrzegają jako ważną i znaczącą. Dobra są dystrybuowane sprawiedliwie. Jest mniej konfliktów o zasoby. Jest pokój. Materiały, które są wykorzystywane, są produkowane w sposób zrównoważony, dzięki czemu do środowiska uwalnia się mniej zanieczyszczeń i toksyn. Natura zaczęła zdrowieć. Ekosystem odzyskał równowagę, a klimat się ustabilizował.

Tutaj spotykasz swoje przyszłe ja (możesz być w bardzo podeszłym wieku, ale nadal żyjesz!). Jak wygląda twoje życie w tej przyszłości? Jak żyjesz? Na co poświęcasz swój czas? (pauza) Jak wyglądała podróż tutaj, co wydarzyło się po drodze? Jaka była twoja rola w tej transformacji, jak się do niej przyczyniłaś/-łeś? (dłuższa pauza)

W końcu zaczynasz wracać do maszyny czasu. Otwierasz drzwi i wchodzisz do znajomej przestrzeni. Z każdym oddechem cofasz się o kilka lat w czasie, aż docierasz do naszych czasów. Wracasz do tego pokoju i znajdujesz swoje miejsce.

Powoli zacznij poruszać ciałem i gdy będziesz gotowa/-y, otwórz oczy.”

- Niech grupa podzieli się doświadczeniami w parach. Jak wyglądało to ćwiczenie? Co widzieliście?
- Pozwól kilku parom lub wszystkim parom podzielić się z całą grupą.
- Opcjonalnie, poproś uczestników o zapisanie niektórych swoich wizji na kartkach samoprzylepnych i zebranie ich na tablicy, aby mogli czerpać z nich inspirację.

EKSPLORACJA NIEZRÓWNOWAŻONYCH SYSTEMÓW PRZEKONAŃ

To ćwiczenie jest kontynuacją po przedstawieniu ram granic planetarnych lub innych materiałów na temat obecnego stanu planety i naszych społeczeństw. Jeśli mamy osiągnąć głęboką transformację społeczeństwa, naszych organizacji i nas samych, niezbędne jest prześledzenie źródeł obecnych systemów ekonomicznych i panujących przekonań. W tym ćwiczeniu uczestnicy są zaproszeni do poznania kluczowych pytań o ludzkość z pomocą cytatów z raportów naukowych i autorów pracujących nad budowaniem perspektywy systemowego patrzenia na zrównoważony rozwój.

 Czas trwania: 60 minut

 Materiały: wydrukowane cytaty (patrz następna strona), tablica, markery do tablic

Zacznij od napisania na tablicy pytań: *Jak my, ludzie, definiowaliśmy siebie w historii, naszą rolę na tej planecie i jak powinniśmy żyć? Jak to się odnosi do licznych kryzysów, z którymi borykają się nasze społeczeństwa dzisiaj?*

Poproś uczestników, aby podzielili się swoimi przemyśleniami w grupach od 2 do 4 osób przez około 10 minut.

Rozdaj każdej grupie kilka cytatów, ok. 5 sztuk na grupę. Daj grupom około 40 minut na przeczytanie cytatów i wspólną refleksję. Poproś uczestników, aby przeczytali sobie nawzajem cytaty jeden po drugim na głos jako punkt wyjścia. Dodaj te pytania na tablicy: *Jak interpretujesz te cytaty? Jak wyjaśniają one naszą obecną rzeczywistość? Nawiązując do cytatu, jaka jest nasza rola jako istot ludzkich na tej planecie? Jak powinniśmy żyć i według jakich wartości?*

Pozostałe 20 minut wykorzystaj na podsumowanie, słuchając, jak każda grupa dzieli się najważniejszymi momentami ze swoich dyskusji, być może robiąc notatki na tablicy.

CYTATY – EKSPLOACJA NIEZRÓWNOWAŻONYCH SYSTEMÓW PRZEKONAŃ

„Zmiany klimatyczne stanowią zagrożenie dla dobrobytu człowieka i zdrowia planety. Wybory i działania wdrożone w tej dekadzie będą miały wpływ teraz i przez tysiące lat. /.../ Szybko zamyka się okno możliwości zapewnienia zdanej do życia i zrównoważonej przyszłości dla wszystkich”.

— Podsumowanie raportu IPCC (2023)

„Podobnie jak kryzys, transformacja, z którą się mierzymy, sięga aż do samego dołu. Wewnętrznie jest niczym innym, jak transformacją w doświadczeniu bycia żywym. Zewnętrznie jest niczym innym, jak transformacją roli ludzkości na planecie Ziemia”.

— Charles Eisenstein

„10% najbogatszych Europejczyków wytworzyło w 2019 r. tyle samo zanieczyszczeń węglowych, co połowa najbiedniejszej populacji Europy”.

— Oxfam International

„Społeczności narażone, które historycznie najmniej przyczyniały się do obecnych zmian klimatycznych, są nieproporcjonalnie dotknięte”.

— Podsumowanie raportu IPCC (2023)

„Koncerny paliw kopalnych są odpowiedzialne za 70% globalnych emisji przemysłowych i w ciągu ostatnich kilku lat osiągały rekordowe zyski. Tymczasem miliarderzy generują milion razy więcej emisji poprzez swoje inwestycje niż przeciętny człowiek”.

— Oxfam International

„Priorytetowe traktowanie kwestii równości, sprawiedliwości klimatycznej, sprawiedliwości społecznej, integracji i procesów sprawiedliwej transformacji może umożliwić adaptację i ambitne działania łagodzące oraz rozwój odporny na zmiany klimatu”.

— Podsumowanie raportu IPCC (2023)

„Nie ma czegoś takiego jak neutralna edukacja. Edukacja działa albo jako instrument do wprowadzania konformizmu, albo wolności”.

— Paulo Freire

„Aktywna nadzieja to nie myślenie życzeniowe. Aktywna nadzieja to nie czekanie na ratunek... przez jakiegoś zbawcę. Aktywna nadzieja to przebudzenie się do piękna życia, w imieniu którego możemy działać. Należy do tego świata. Sieć życia wzywa nas w tym czasie. Przebyliśmy długą drogę i jesteśmy tutaj, aby odegrać swoją rolę. Dzięki aktywnej nadziei zdajemy sobie sprawę, że czekają na nas przygody, siły do odkrycia i towarzysze, z którymi możemy połączyć siły. Aktywna nadzieja to gotowość do odkrywania sił w sobie i w innych; gotowość do odkrywania powodów nadziei i okazji do miłości. Gotowość do odkrywania wielkości i siły naszych serc, szybkości umysłu, stałości celu, własnego autorytetu, miłości do życia, żywotności naszej ciekawości, niespodziewanej głębokiej studni cierpliwości i pilności, ostrości naszych zmysłów i naszej zdolności do przewodzenia. Żadnego z nich nie można odkryć w fotelu ani bez ryzyka”.

— Joanna Macy

„Nasz system ekonomiczny i nasz system planetarny są teraz w stanie wojny. Albo mówiąc dokładniej, nasza gospodarka jest w stanie wojny z wieloma formami życia na Ziemi, w tym z życiem ludzkim. To, czego klimat potrzebuje, aby uniknąć załamania, to ograniczenie wykorzystania zasobów przez ludzkość; to, czego nasz model ekonomiczny wymaga, aby uniknąć załamania, to nieograniczona ekspansja. Tylko jeden z tych zestawów reguł może zostać zmieniony, i nie są to prawa natury”.

— Naomi Klein *To zmienia wszystko. Kapitalizm kontra klimat*

„Nigdy nie byliśmy oddzieleni od natury i nigdy nie będziemy, ale dominująca kultura na Ziemi od dawna wyobrażała sobie, że jest oddzielona od natury i jest przeznaczona, by pewnego dnia ją przekroczyć. Żyliśmy w mitologii oddzielenia”.

— Charles Eisenstein

„Dlaczego doszło do tego kryzysu? Ponieważ przez dwa stulecia europejcy kolonialiści przemierzali świat, postrzegając naturę i ziemię jako coś bezwładnego, co można podbić i konsumować bez ograniczeń, a tubylców jako dzikusów, których wiedza o naturze była bezwartościowa i których należało wymazać. To właśnie ten kolonialny światopogląd osadniczy – po prostu gromadź, gromadź, gromadź, konsumuj, konsumuj, konsumuj – doprowadził nas do miejsca, w którym jesteśmy teraz”.

— Amitav Ghosh

„W zachodniej tradycji istnieje uznana hierarchia istot, na szczycie której oczywiście znajduje się człowiek – szczyt ewolucji, ulubieniec Stworzenia – a rośliny na dole. Jednak w rdzennych sposobach poznania ludzie są często określane jako „młodszy bracia Stworzenia”. Mówimy, że ludzie mają najmniej doświadczenia w tym, jak żyć, a zatem najwięcej do nauczenia się – musimy szukać wskazówek u naszych nauczycieli spośród innych gatunków. Ich mądrość jest widoczna w sposobie, w jaki żyją. Uczą nas poprzez przykład. Żyją na ziemi o wiele dłużej niż my i mieli czas, aby zrozumieć pewne rzeczy”.

— Robin Wall Kimmerer *Pieśń Ziemi. Rdzenna mądrość, wiedza naukowa i lekcje płynące z natury*

„Jesteśmy naszymi relacjami. Rodzimy się w pewnych relacjach rodzinnych, społecznych, przodków, historycznych, biotycznych i kulturowych. Żadna osoba nie jest samowystarczalna, ale raczej jest osadzona relacyjnie od pierwszego oddechu. To jest nasza matryca życia. Nawet zanim rozwinie się język lub odrębne poczucie dziecięcego ja, nasze relacje stanowią o tym, kim jesteśmy”.

— Elisabeth A. Lange

„Dla rdzennej ludności nasza przeszłość, teraźniejszość i przyszłość wiążą się z życiem i byciem we wzajemnych, zgodnych i zrównoważonych relacjach ze światem przyrody, które obejmują relacje międzyludzkie, a także z ziemią, wodami, krajobrazami, atmosferą oraz populacjami roślin i zwierząt”.

— *Restoring Indigenous Systems of Relationality*, M. McCoy, E. Elliott-Groves, L. Sabzalian, M. Bang

WEWNĘTRZNY I ZEWNĘTRZNY KRĄG ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

W tym ćwiczeniu uczestnicy omawiają zrównoważony rozwój w swoim osobistym kontekście, dzieląc się doświadczeniami w parach, zamiennie, aby uzyskać różne perspektywy. Następnie grupa wspólnie zastanawia się nad kluczowymi spostrzeżeniami.

 Czas trwania: 45 minut

 Materiały: flipchart lub tablica korkowa, markery i/lub notatki i pinezki

Uczestnicy tworzą wewnętrzny krąg zwrócony na zewnątrz i zewnętrzny krąg zwrócony do środka. Stają naprzeciw siebie w parach. Tematem, o którym powinni rozmawiać, jest *Co już zrobiłaś/-eś, aby promować zrównoważony rozwój w swoim osobistym otoczeniu?*

Uczestnicy rozmawiają przez około trzy minuty, następnie zewnętrzny krąg przesuwa się zgodnie z ruchem wskazówek zegara do następnego partnera. Uczestnicy kontynuują rozmowę na temat zrównoważonego rozwoju. Dyskusja kończy się, gdy wszyscy ze sobą porozmawiają lub kiedy tak uznacie.

Następnie osoba prowadząca pyta wszystkich, co było najważniejsze dla każdego uczestnika dyskusji i jak te dyskusje wpłynęły na nich i ich zrozumienie tematu. Trener wizualizuje wypowiedzi uczestników na flipcharcie lub tablicy korkowej w formie trójkąta równobocznego, gdzie każde ramie reprezentuje odpowiednio wgląd, strukturę i zaufanie. Uczestnicy kategoryzują swoje wypowiedzi zgodnie ze swoim postrzeganiem i zrozumieniem podejść. Tworzy to pierwszą ogólną mapę myśli na temat „życia w zrównoważonym rozwoju” w kontekście osobistym.

Celem tej aktywności jest:

- Wprowadzenie do tematu i podniesienie świadomości na temat zrównoważonego rozwoju.
- Odkrycie podobieństw i różnic w postrzeganiu i rozumieniu zrównoważonego rozwoju przez uczestników.
- Poznanie różnych perspektywy dotyczących tematu.

MAPOWANIE RELACJI POKREWIEŃSTWA

W perspektywie relacyjnej ludzie są powiązani z otaczającym ich środowiskiem w sposób, którego współczesne życie nie potrafi rozpoznać. W tym ćwiczeniu uczestnicy są zaproszeni do narysowania mapy swoich relacji z otaczającym światem jako sposobu na zbadanie relacji z Ziemią. Kim są twoje relacje? Adaptacja z książki Elizabeth A. Lange.

 Czas trwania: 50 minut

 Materiały: kolorowe kredki, arkusze papieru A3, fragment książki Elizabeth A. Lange (dostępny na stronie smalei.eu/workbook-library/)

Rozpocznij od przeczytania na głos fragmentu książki Elizabeth A. Lange *Transformative Sustainability Education: Reimagining Our Future* (2023), [zobacz tekst](#).

Następnie podaj grupie poniższe instrukcje i pozwól im pracować indywidualnie przez 20 minut.

Za pomocą linii i ludzików narysuj mapę kraju, w którym się urodziłeś, domu przodków lub miejsca szczególnie dla ciebie ważnego.

1. Narysuj mapę głównych form ukształtowania terenu, głównych zbiorników wodnych; czy twoja miejscowość ma nazwę bioregionalną?
2. Oznacz swój dom i inne znane/specjalne miejsca.
3. Zaznacz pochodzenie wody pitnej, główne regionalne produkty spożywcze, kluczowe gałęzie przemysłu.
4. Ptaki, które cię witają, znajome drzewa i rośliny.

Podziel grupę na mniejsze trzyosobowe grupy, aby przez pozostałe 20 minut dzieliły się swoimi mapami. Poproś ich o omówienie pytań: *Jaki jest nasz związek z Ziemią? Kim jesteśmy? Jaka jest nasza rola na planecie? Jak chcielibyśmy kształtować ludzkie relacje z elementami i istotami nieludzkimi teraz i w przyszłości?*

Polecajka

Chcesz rozwinąć to ćwiczenie? Zobacz notatkę Elizabeth A. Lange na temat [Kinship Mapping](#). Więcej materiałów dydaktycznych i warsztatowych znajdziesz na stronie elizabethlange.ca/teaching-resources

Zainspiruj się

Dalsza lektura:

- *Pieśń Ziemi. Rdzenna mądrość, wiedza naukowa i lekcje płynące z natury* (2020), Robin Wall Kimmerer
- *Transformative Sustainability Education: Reimagining Our Future* (2023), Elizabeth A. Lange
- *Sand Talk: How Indigenous Thinking Can Change the World* (2023) Tyson Yunkaporta

OTWARTE ZDANIA NA TEMAT OBAW

Otwarte wyrażanie myśli i uczuć na temat stanu świata może być zarówno trudne, jak i dodające siły. Ćwiczenie może wydawać się ciężkie w danym momencie, jednak wielu znajduje w nim wartość. Adaptacja z książki „Aktywna nadzieja. Jak spojrzeć prawdzie w oczy i w kreatywny sposób sprostać katastrofie, w której uczestniczymy”, Macy & Johnstone (2023).

🕒 Czas trwania: 15 minut

W parach na zmianę wcielcie się w rolę mówcy i słuchacza. Mówca swobodnie dzieli się swoimi myślami i uczuciami na temat stanu świata na podstawie następujących początków zdań. Słuchacz aktywnie słucha, nie przerywając ani nie komentując. Po 6 minutach zamieńcie się rolami.

- Kiedy myślę o stanie dzisiejszego świata, odczuwam niepokój...
- Inne emocje, które się we mnie pojawiają, kiedy o tym myślę, to...
- To, co robię z tymi emocjami, to...

Następnie wspólnie zastanówcie się:

- Jak wyglądało wykonanie tego ćwiczenia?
- Co się dzieje, gdy otwarcie mówimy o swoich zmartwieniach i dzielimy się nimi z innymi?

„Słowa są zdarzeniami, robią rzeczy, zmieniają rzeczy.
Przekształcają zarówno mówcę, jak i słuchacza; karmią energią w
obie strony i wzmacniają ją. Karmią zrozumieniem lub emocjami w
obie strony i wzmacniają je”.

*Ursula K. Le Guin, Fala w umyśle: rozmowy i eseje o pisarzu, czytelniku i
wyobraźni*

SPACER SŁUCHAJĄCY NA ŚWIEŻYM POWIETRZU

To ćwiczenie ma na celu pobudzenie wyobraźni i głębokiej refleksji nad wizją zrównoważonego świata i społeczeństwa, przy jednoczesnym ćwiczeniu umiejętności aktywnego słuchania. Poprzez wyeliminowanie często nieświadomie podawanej informacji zwrotnej (ton głosu, mimika, wzrok, reakcje pozawerbalne) uczestnicy mogą doświadczyć unikalnej formy komunikacji, która może stymulować tak nowe sposoby myślenia, jak i wyobraźnię.

🕒 Czas trwania: około 30 minut

Zacznij w spokojnym miejscu na zewnątrz, takim jak park lub cicha okolica. Zbierz grupę w kręgu i wyjaśnij, że jest to ćwiczenie słuchania, w którym jedna osoba będzie słuchać, nie dając mówcy żadnej informacji zwrotnej – nawet mimiką twarzy. Brak wskazówek wizualnych ma na celu uruchomienie i uwolnienie wyobraźni mówcy.

Podziel grupę na pary i ustaw je jedna przed drugą, zachowując odległość około dwóch metrów między każdą parą. Jedna osoba z każdej pary robi mały krok do przodu, upewniając się, że nie widzi swojego partnera, ale że partner może go słyszeć, gdy mówi. Wyjaśnij, że podczas powolnego chodzenia w tych parach osoba z przodu będzie odpowiadać na pytanie, podczas gdy druga będzie uważnie słuchać bez przerywania i reagowania. Każdy mówca będzie miał pełne 8 minut na podzielenie się swoimi przemyśleniami. Można zrobić przerwę i milczeć tak długo, jak się chce. Zanim pary zaczną iść, zadaj im pytanie.

Pytanie, nad którym należy się zastanowić, powinno być związane ze zrównoważonym rozwojem i transformacją społeczeństwa oraz zachęcać do myślenia przez wizję. Na przykład: *Co dla ciebie oznacza zrównoważone społeczeństwo?* Albo: *Jak wyglądałaby nasza szkoła/organizacja jako instytucja w pełni zrównoważona ekologicznie i społecznie?*

Zachęć uczestników, aby wyobrazili sobie rzeczywistość wykraczającą poza obecny stan, tak jakby wszystkie przeszkody zniknęły.

Gdy pary zaczynają powoli iść, osoba z przodu odpowiada na pytanie, otwarcie się zastanawiając, podczas gdy słuchacz przyswaja jej słowa bez przerywania. Po 8 minutach zamieniają się rolami, tak aby słuchacz stał się mówcą. Pary wracają do punktu wyjścia z nowym mówcą idącym z przodu.

Upewnij się, że po dotarciu do punktu początkowego zapada cisza. Zbierz wszystkich w kole. Niech każdy na zmianę mówi i dzieli się: *Jak to było być słuchanym w ten sposób? Jak to było słuchać?*

Gdy wszyscy zabiorą głos, formalne ćwiczenie dobiega końca i uczestnicy mogą kontynuować dialog ze swoimi partnerami, jeśli sobie tego życzą.

Opcjonalnie, możesz zapisać wizje ze spaceru na kartkach samoprzylepnych i umieścić je na tablicy tak, aby mogły posłużyć za inspirację do dalszej pracy.

GRANICE PLANETARNE – POZNAJ RAMY

Skorzystaj z ram granic wytrzymałości planety Sztokholmskiego Centrum Odporności, które zapewniają wizualny i szczegółowy przegląd dziewięciu granic planetarnych, jako punktu wyjścia do oceny rzeczywistości dotyczącej globalnych wyzwań w zakresie zrównoważonego rozwoju.

🕒 Czas trwania: 40-90 minut

Wybierz jedną z poniższych aktywności:

- Prezentacja w programie PowerPoint. Przedstaw model granic planetarnych i omów każdą z dziewięciu granic zgodnie z aktualnymi informacjami (sprawdź witrynę internetową Sztokholmskiego Centrum Odporności pod kątem aktualizacji ram). Użyj zdjęć, wykresów, klipów wideo, przykładów i osobistych historii, aby zwiększyć zrozumienie bezpośrednich konsekwencji naruszenia granic planety.
- Praca grupowa. Podziel uczestników na grupy z wydrukowanym modelem, wraz ze zdjęciami, informacjami, tekstami, przykładami i pytaniami, a następnie pozwól im przeczytać i omówić go razem. Niech grupy podzielą się na forum.
- Film dokumentalny. Obejrzyj film *Świat na granicy* (2021, dostępny na Netflixie), w którym David Attenborough i Johan Rockström przedstawiają załamanie się bioróżnorodności Ziemi i to, jak można temu kryzysowi zapobiec. Pamiętaj, aby sprawdzić i uzupełnić nieaktualne informacje, a także zrobić miejsce na omówienie filmu.
- Gość. Zaprosz prelegenta (gościa/eksperta), który może przedstawić ramy.

„Aktualizacja ram granic planetarnych wykazała, że sześć z dziewięciu granic zostało przekroczonych, co sugeruje, że Ziemia znajduje się obecnie daleko poza bezpieczną przestrzenią operacyjną dla ludzkości”.

Richardson, A. i in. (2023), *Ziemia poza sześcioma z dziewięciu granic planetarnych*

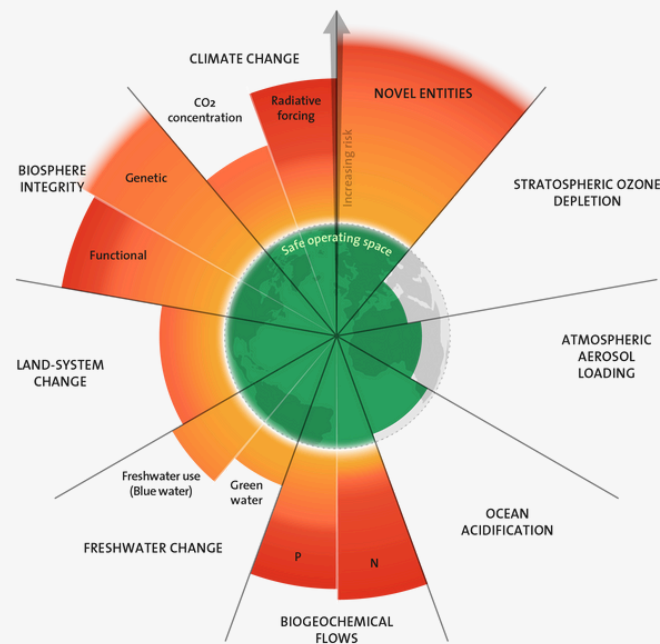

Polecajki

Przydatne strony internetowe:

- [Centrum Odporności w Sztokholmie](#)
- [Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu \(IPCC\)](#)
- [Earth4All – nauka](#)
- [Cele Zrównoważonego Rozwoju \(SDG\)](#)
- [Analizator klimatu](#)
- [Save the Children – skutki kryzysu klimatycznego dla dzieci](#)

PRZYKŁADY ILUSTRUJĄCE WYZWANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

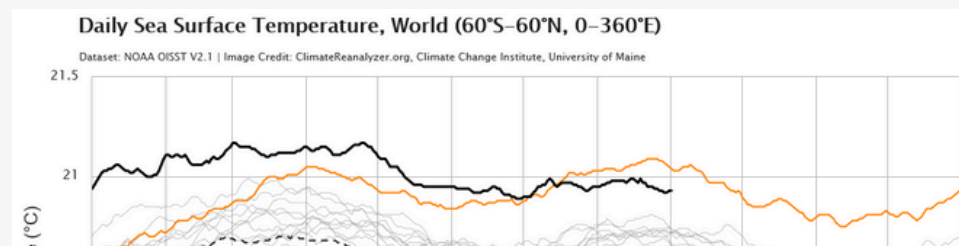

Granice planetarne
Aktualizacja 2023.

Wizualizacja graficzna:
Azote dla Sztokholmskiego
Centrum Odporności, na
podstawie analizy
Richardson et al. 2023.
Licencja: CC BY-NC-ND 3.0.

Utrata bioróżnorodności w Europie i Azji Środkowej. Zrzut ekranu z worldwildlife.org

Codziennie śledzenie temperatury morza, wykres z climatereanalyzer.org

BURZA MÓZGÓW METODĄ „KAŻDY Z KAŻDYM”

Burza mózgów metodą „każdy z każdym” to technika twórcza, która pozwala grupie wspólnie rozwijać pomysły. To podejście ma tę zaletę, że każdy staje się naprawdę zaangażowany w proces generowania pomysłów.

 Czas trwania: 45 minut

 Materiały: tablica korkowa, piny, materiały do moderowania, długopis

Burza mózgów typu „każdy z każdym” to format, w którym wszyscy uczestnicy przedstawiają swoje opinie, pomysły lub podejścia w określonej kolejności – na przykład w kolejności, w jakiej uczestnicy siedzą przy stole lub w pokoju. Najpierw mówi A, potem B, potem C itd., aż znów mówi A, potem B itd. Celem tej metody jest rozwój nowych pomysłów lub metod pracy. Metodę burzy mózgów wdraża się w następujący sposób:

1. Najpierw wszyscy uczestnicy siedzą w kręgu.
2. Jak zawsze, na początku jest pytanie lub problem. (Ważne jest, aby znaleźć pomysły dla tego pytania lub problemu).
3. Każda osoba po kolei przedstawia pomysł na rozwiązanie, a osoba prowadząca zbiera sugestie bez ich oceniania.
4. Krytyka idei i myśli jest zabroniona wszystkim uczestnikom (także osobie prowadzącej oraz osobie sporządzającej protokół).
5. Każdy pomysł – bez względu na to, jak mało prawdopodobny może się wydawać – jest dobrym pomysłem.
6. Pomysły nie są objęte prawami autorskimi, co oznacza, że wszyscy uczestnicy mogą je dalej rozwijać.
7. Powinna odbyć się dyskusja i dalszy rozwój pomysłów.
8. Pomysły są oceniane wspólnie.

GRA MATRYCA SMALEI

Grę „Matryca SMALEI” można wykorzystać do dalszego odkrywania matrycy i najlepszych praktyk związanych z jej 5 obszarami. Uczestnicy tworzą grupy maksymalnie 5-osobowe i poruszają się po planszy, dokonując odkryć.

 Czas trwania: 45 minut

 Materiały: plansza do gry SMALEI, 5 pionków w różnych kolorach, kostka, zasady gry, telefon komórkowy lub tablet.

Uczestnicy tworzą grupy składające się maksymalnie z 5 osób. Grupy otrzymują kopie planszy do gry SMALEI, 5 pionków w różnych kolorach, kostkę i zasady gry. Potrzebny jest również telefon komórkowy lub tablet.

Gra SMALEI to prosta gra polegająca na przemieszczaniu się po planszy, która prowadzi uczestników przez 5 obszarów matrycy SMALEI. Uczestnicy eksplorują podobszary matrycy podczas gry. Po dotarciu do pól gry za pomocą kodu QR korzystają ze swoich urządzeń mobilnych, oglądają krótkie filmy o najlepszych praktykach SMALEI i rozwiązują krótkie quizy. Jeśli odpowiedzą poprawnie, otrzymują nagrodę i kontynuują grę.

ZRÓWNOWAŻONA ED 2035 – OPOWIADANIE HISTORII

Osoba prowadząca zachęca uczestników do zastanowienia się nad tym, jak będzie wyglądała zrównoważona edukacja dorosłych (ED) w roku 2035 i do opowiedzenia historii na podstawie swojej wizji.

 Czas trwania: 60 minut

 Materiały: papier formatu A3, długopisy, scena (improvizowana)

Osoba moderująca prosi uczestników, aby pomyśleli o tym, jak będzie wyglądać zrównoważona edukacja dorosłych w 2035 r. Następnie uczestnicy otrzymują arkusze papieru A3 i są proszeni o napisanie kreatywnej historii na podstawie swojej wizji, indywidualnie lub w parach. Opowiadają historię swoich organizacji ED, przyjaznych dla środowiska i swojego otoczenia w świecie marzeń.

Historie mogą wykorzystywać strukturę dramatyczną, punkt zwrotny i treść emocjonalną, najlepiej związaną z konkretnymi osobami. Historie mogą zawierać „miękkie” elementy, takie jak zapachy, kolory, atmosfera, uczucia, relacje między ludźmi itp. „Twarde” aspekty, takie jak wygląd budynku instytucji, fantazyjny sprzęt techniczny, innowacyjne oferty edukacyjne itp. mogą służyć jako rama.

Uczestnicy są proszeni do przedstawienia swoich historii (dobrowolnie) – i otrzymują gromkie brawa od publiczności!

SPACER PO GALERII MATRYCY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Spacer po galerii można wykorzystać do zapoznania się z Matrycą Zrównoważonego Rozwoju i wybrania jednego lub większej liczby obszarów matrycy, które pragniemy dokładniej zbadać.

 Czas trwania: 30 minut

 Materiały: wydrukowane plakaty prezentujące przegląd Matrycy i jej 5 obszarów (na stronie smalei.eu/matrix znajdziesz plakaty z treścią Matrycy gotowe do druku), taśma (jeśli jest potrzebna).

Ponadto wybór dobrych praktyk można wydrukować i przykleić na ściany odpowiednio do obszaru, którego dotyczy dany przykład – jako inspirację. Wybór przykładów dobrych praktyk można znaleźć na stronie smalei.eu/repository-of-good-practices.

Osoba moderująca rozpoczyna od przedstawienia przeglądu Matrycy (wydrukowany plakat lub prezentacja PowerPoint) i omawia, na czym będzie polegało ćwiczenie. Następnie uczestnicy zapoznają się z plakatem/prezentacją, a osoba prowadząca odpowiada na pojawiające się pytania.

Po spacerze uczestnicy wybierają obszar, który uważają za najbardziej istotny dla swojej instytucji ED, stając obok odpowiedniego plakatu. W krótkiej rundzie na dyskusję uczestnicy wyjaśniają, dlaczego wybrali dany obszar. Podczas dyskusji mogą zmienić swój wybór. Celem jest ostateczne wybranie jednego lub więcej obszarów, które zostały wskazane przez największą liczbę uczestników, aby dalej je eksplorować i pracować nad nimi w kolejnych krokach.

BIBLIOGRAFIA I DALSZY LEKTURA

ARTYKUŁY I KSIĄŻKI

Bang, M., Elliott-Groves, E., McCoy, M. L., & Sabzalian, L. (2020), *Restoring Indigenous systems of relationality*. Libertyville, Illinois, Center for Humans and Nature. <https://humansandnature.org/restoring-indigenous-systems-of-relationality/>

Barad, K. M. (2024), *Spotkanie z wszechświatem w pół drogi. Fizyka kwantowa a splątanie materii ze znaczeniem*, tłum. S. Królak, Poznań, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury.

Dixson-Declève, S., Gaffney, O., Ghosh, J., Randers, J., Rockström, J., & Stoknes, P. E. (2022), *Earth for all: A survival guide for humanity: A report to the Club of Rome (2022), fifty years after The limits of growth (1972)*. Gabriola Island BC, New Society Publishers.

Lange, E.A., Polanco-O'Neil, J. Kcena, Ross, K. (2021). Educating during the Great Transformation: Relationality and Transformative Sustainability Education. (2021). *Studies in Adult Education and Learning*, 27(1), 23–46. <https://doi.org/10.4312/as/9692>

Eisenstein, C. (2018). *Climate: A new story*. Kalifornia, North Atlantic Books.

Horn, G. V., Kimmerer, R. W., & Hausdoerffer, J. (Red.). (2021). *Kinship: Belonging in a world of relations. Vol. 1-5*. Libertyville, Illinois, Center for Humans and Nature.

Kimmerer, R. W. (2020). *Pieśń Ziemi. Rdzenna mądrość, wiedza naukowa i lekcje płynące z natury*, tłum. M. Bukowska, Kraków, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak Sp. z o.o.

Lange, E. A. (2023). *Transformative sustainability education: Reimagining our future*. Londyn, Routledge.

Lundahl, K., Fries, J. (2023). *Att drömma stort: en metodbok i att leda visionsprocesser för hållbarhet*. Katrineholm, Teater K.

Macy, J., Johnstone, C. (2023). *Aktywna nadzieja. Jak spojrzeć prawdzie w oczy i w kreatywny sposób sprostać katastrofie, w której uczestniczymy*. tłum. P. Reczulskie i in. Warszawa, Krytyka Polityczna.

Oxfam International, Save the Children International. (2022). *A dangerous delay 2: The cost of inaction*. Oxfam International. <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621373/bp-dangerous-delay-2-180522-en.pdf>

Raworth, K. (2021). *Ekonomia obwarzanka. Siedem sposobów myślenia o ekonomii XXI wieku*, tłum. A. Paszkowska, Warszawa, Krytyka Polityczna.

Robèrt, K.-H., Broman, G., Waldron, D., Ny, H., Byggeth, S., Cook, D., ... & Oldmark, J. (2019). *Sustainability handbook: Planning and acting strategically towards sustainability (wyd. 2)*. Lund, Studentlitteratur.

ZASOBY ONLINE

STAN PLANETY, FAKTY I SPOSTRZEŻENIA

- [Analizator klimatu](#)
- [Earth4All – nauka](#)
- [Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu](#)
- [Save the Children: Jak kryzys klimatyczny wpływa na dzieci?](#)
- [Centrum Odporności w Sztokholmie](#)
- [Program Środowiskowy ONZ](#)

NAUCZANIE I METODY

- [Zasoby Aktywnej Nadziei \(ActiveHope.info\)](#)
- [Zestaw narzędzi do projektowania zorientowanego na człowieka \(IDEO.org\)](#)
- [Przewodnik SustainableAle \(DVV International\)](#)
- [Zestaw narzędzi do realizacji celów rozwoju wewnętrznego \(idg.tools\)](#)
- [Materiały dydaktyczne dotyczące relacji \(Elizabeth A. Lange\)](#)
- [Transition Makers Toolbox \(transitionmakers.nl\)](#)
- [Narzędzia i metody U-school \(u-school dla transformacji\)](#)
- [MethodKit dla zrównoważonych organizacji \(methodkit.com\)](#)

ZASOBY SMALEI.EU

- [Matryca zrównoważonego rozwoju dla instytucji edukacji dorosłych i samoocena](#)
- [Biblioteka przewodnika z szablonami](#)
- [Repozytorium Dobrych Praktyk](#)

Notatki

O SMALEI

Projekt SMALEI Erasmus+ ma na celu poprawę zrównoważoności organizacji sektora edukacji dorosłych (ED) w całej Europie oraz zwiększenie ich zdolności do przyczyniania się do przyszłościowych i pożądaných zmian społecznych. Poprzez opracowanie zestawu odniesień, z którymi można porównać swoją instytucję (Matryca Zrównoważonego Rozwoju), internetowego narzędzia do samooceny w odniesieniu do kryteriów zrównoważonego rozwoju oraz pilotaż nowych sposobów myślenia i działania, SMALEI ma nadzieję zapewnić instytucjom ED narzędzia i inspirację do wyruszenia w ich własne podróże w kierunku zrównoważonego rozwoju.

PARTNERZY PROJEKTU:

Tknika

Euskadiko LHren Ikerketa Aplikatuko Zentroa
Centro de Investigación Aplicada de FP Euskadi
Basque VET Applied Research Centre

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak poglądami i opiniami wyłącznie autora(-ów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Ani Unia Europejska, ani EACEA nie mogą być za nie pociągnięte do odpowiedzialności.